

JAMHURI YA KENYA

WIZARA YA ELIMU

MTAALA WA SHULE YA JUNIA

KISWAHILI

GREDI YA 7

KWA WANAFUNZI WALIO NA CHANGAMOTO ZA KUONA

TAASISI YA UKUZAJI MITAALA KENYA

JAMII ADILIFU NA YENYE UJUZI

Toleo la Kwanza 2022

Toleo la Pili 2024

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kuiga, kunakili, kupiga chapa au kutoa mtaala huu
kwa njia yoyote ile bila idhini,
kwa maandishi, ya mchapishaji.

ISBN: 978-9914-43-937-3

Kimechapishwa na Kutolewa na Taasisi ya Ukuzaji Mitaala Kenya

UTANGULIZI

Serikali ya Kenya inajitolea kuhakikisha kuwa malengo ya sera kuhusu elimu, mafunzo, na utafiti yanakidhi matarajio ya Katiba ya Kenya ya 2010, Ruwaza ya Kenya 2030, Sera ya Mtaala wa Kitaifa ya 2019, Malengo Endelevu ya Umoja wa Mataifa (SDGs), na mikataba ya kikanda na kimataifa ambayo Kenya imesaini. Kuelekea kufikia lengo la Elimu ya Msingi, Wizara ya Elimu (MoE) imetekeleza kwa mafanikio na hatua kwa hatua utekelezaji wa Mtaala wa Kiumilisi (CBC) katika ngazi ya awali, msingi, na Shule za Junia.

Utekelezaji wa Mtaala wa Kitaalamu unajumuisha ufuatiliaji na tathmini ili kubaini mafanikio yake. Baada ya mzunguko wa miaka mitano wa utekelezaji, tathmini ya jumla ya mzunguko wa elimu ya msingi ilifanywa ili kubaini kufikia malengo ya matokeo ya kujifunza kama ilivyotarajiwa katika Mfumo wa Mtaala wa Elimu ya Msingi.

Serikali ya Kenya iliunda Jopo Kazi la Rais kuhusu Mageuzi ya Elimu 'Presidential working party on Education Reforms' (PWPER) mwaka 2022 kushughulikia masuala muhimu yanayoathiri sekta ya elimu. PWPER ilifanya mapendekezo ya mbalimbali, yaliyochangia marekebisho ya mtaala. Mapendekezo ya PWPER, ripoti za ufuatiliaji, tathmini ya jumla, maoni kutoka kwa watekelezaji wa mtaala, na wadau wengine, yalisababisha hatua ya kufanya marekebisho katika mtaala pamoja na kuchunguza upya masomo yaliyopendekezwa.

Mtaala wa Gredi ya 7 kwa wanafunzi walio na changamoto za kuona uliofanyiwa marekebisho, umejengwa kutokana na umilisi uliokuzwa katika Gredi ya 6. Umuhimu katika Gredi hii ni maendeleo ya usomaji wa msingi, hesabu, na stadi za mwingiliano na mazingira.

Mitaala hii inawakilisha Malengo ya Kitaifa ya Elimu, kauli kiini, matokeo yanayotarajiwa kwa ujumla na kwa kila somo pamoja na Mada na Mada Ndogo. Mitaala hiyo pia inajumuisha Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa, Swali Dadisi Lilizopendekezwa, Umilisi wa kimsingi unaokuzwa: masuala mtambuko(PCI's), maadili, vigezo na viwango vya kuzingatia katika kutathmini.

Nina matumaini kwamba mashirika yote ya serikali na wadau wengine katika Elimu watatumia miundo hii kubuni ufanisi na ufanisi utekelezaji wa CBC.

HON. EZEKIEL OMBAKI MACHOGU, CBS

WAZIRI WA ELIMU

WIZARA YA ELIMU

DIBAJI

Wizara ya Elimu (MoE) ilianza kutekeleza Mtaala wa Kiumilisi (CBC) mwaka 2019 nchini kote. Gredi ya 7 ndiyo ya kwanza katika ngazi ya Elimu ya Shule ya Junia nayo Gredi ya 9 ni ya mwisho katika ngazi hiyo katika mfumo uliofanyiwa marekebisho wa elimu.

Mtaala uliofanyiwa marekebisho wa Gredi ya 7 unaendeleza utekelezaji wa Mtaala wa Umilisi kutoka Gredi ya 6 katika ngazi ya Msingi. Mtaala huu unatoa fursa kwa wanafunzi kuzingatia wanachokipenda ili kuunda msingi wa elimu na mafunzo zaidi na/au kupata stadi za ajira. Kiwango hiki cha elimu ni muhimu sana katika kuchangia kufikia ruwaza na mwito wa marekebisho yanayoendelea ya kimtaala kama ilivyoelekezwa katika Mswada Elekezi Nambari 1 wa mwaka 2019 kuhusu Kuelekea kuafikia elimu na mafunzo yenye ubora, faafu na jumuishi kwa maendeleo endelevu nchini Kenya “*Towards Realizing Quality, Relevant and Inclusive Education and Training for Sustainable Development*”. Mswada Elekezi huo unaeleza kuhusu kuvuka kutoka mtaala wa Kimafunzo na kuzingatia kukuza vipawa vya kila mwanafunzi.

Hivyo basi, mtaala wa Gredi ya 7 kwa wanafunzi walio na changamoto za kuona inalenga kuimarisha ukuzaji wa Umilisi wa Kimsingi katika mtaala huu, yaani: mawasiliano na ushirikiano, uwazaji kina na utatuzi wa matatizo, ubunifu, uraia, ujuzi wa kidijitali, hamu ya kuendelea kujifunza na kujiamini.

Mitaala inapendekeza shughuli shirikishi za ujifunzaji unaolingana na Mada Ndogo mbalimbali na vipengele vingine vya mtaala wa umilisi (CBC). Pia inapendeza baadhi ya nyenzo za kufundishia na mbinu za kutathmini mbalimbali. Inatarajiwa kwamba mitaala hii itaongoza walimu kufanikisha wanafunzi kufikia matokeo maalum yanayotarajiwa ya kujifunza katika Gredi ya 7 na kuwaandaa kwa mpito laini kwa Gredi ya 8. Zaidi ya hayo, ni matumaini yangu kuwa mwalimu atatumia mitaala iliyorekebisha kufanya ujifunzaji uwe wa kuvutia, unaochangamsha na wa kufurahiwa.

DR. BELIO KIPSANG’, CBS

KATIBU MKUU

IDARA YA SERIKALI YA ELIMU YA AWALI NA ELIMU YA MSINGI

WIZARA YA ELIMU

SHUKRANI

Sheria nambari 4 ya 2013 (iliyorekebishwa 2019) ya Taasisi ya Ukuzaji Mitaala Kenya inaipa mamlaka Taasisi kukuza mitaala na nyenzo za utekelezaji mtaala kwa elimu ya msingi na taasisi za elimu na mafunzo. Mchakato wa ukuzaji mtaala wa kiwango chochote cha elimu huhusisha utafiti wa kina, ulinganishi wa kimataifa na uhusishaji mkubwa wa wadau. Kupitia kwa mchakato uliopangwa kikamilifu na wa mashauriano, KICD ilibuni Mtaala wa Kiumilisi (CBC) kama ilivyoelezwa katika Utaratibu wa Mtaala wa Elimu ya Msingi (BECF) ambao unaitikia mahitaji ya karne ya 21 na matamano yanayoelezwa katika Katiba ya Kenya ya 2010, Ruwaza ya 2030, Itifaki ya Jumuiya ya Afrika Mashariki pamoja na Malengo ya Maendeleo Endelevu ya Umoja wa Mataifa.

KICD hupata ufadhili kutoka kwa Serikali ya Kenya ili kuwezesha ufikiaji kikamilifu wa majukumu na utekelezaji wa mipango ya Serikali na Sekta za Wizara ya Elimu. Taasisi pia inapata msaada kutoka kwa washirika wa maendeleo unaolenga miradi mahususi. Mtaala wa Gredi ya 7 kwa wanafunzi walio na changamoto za kuona umeandaliwa kwa ufadhili wa Benki ya Dunia kupitia mpango wa *Kenya Secondary Education Quality Improvement Programme (SEQIP)* ulio chini ya uelekezi wa Wizara ya Elimu. Kwa hivyo, Taasisi inatoa shukrani za dhati kwa msaada kutoka kwa Serikali ya Kenya kupitia Wizara ya Elimu na washirika wengine wa maendeleo kwa sera na msaada wa mali na mikakati. Taasisi inatoa shukrani za kipekee kwa Waziri wa Elimu, Katibu Mkuu katika Idara ya Serikali ya Mafunzo ya Awali na Elimu ya Msingi.

Tungependa kuwashukuru wakuza mitaala wa KICD na wafanyakazi wengine, walimu wote na wakufunzi walioshiriki kama wanajopo katika ukuzaji wa mitaala. Nashukuru pia Mashirika Huru ya Serikali (SAGAs) na wawakilishi wa wadau mbalimbali kwa michango yao katika kuuandaa Mtaala wa Gredi ya 7 kwa wanafunzi walio na changamoto za kuona. Kwa mintarafu hii, tunatambua msaada wa Afisa Mkuu Mtendaji wa Tume ya Kuwaajiri Walimu (TSC) na Afisa Mkuu Mtendaji wa Baraza la Kitaifa la Mitihani nchini Kenya (KNEC) kwa usaidizi wao katika mchakato mzima wa kuuandaa mtaala.

Mwisho, tunamshukuru Mwenyekiti wa Baraza la Taasisi ya Ukuzaji Mitaala Kenya (KICD), Prof. Elishiba Kimani na wanachama wengine wa Baraza kwa uelekezi wao wa mara kwa mara katika mchakato huu. Tunawahakikishia walimu wote, wazazi na wadau wengine kuwa mtaala huu utaelekeza ipasavyo utekelezaji wa Mtaala wa Kiumilisi katika Gredi ya 7 na uandaaji wa wanafunzi walio na changamoto za kuona kuingia katika Gredi ya 8.

PROF. CHARLES O. ONG'ONDO, PhD, MBS
MKURUGENZI/AFISA MTENDAJI MKUU
TAASISI YA UKUZAJI MITAALA KENYA

YALIYOMO

UTANGULIZI	ii
DIBAJI.....	iii
SHUKRANI.....	iv
YALIYOMO.....	v
MALENGO YA KITAIFA YA ELIMU NCHINI KENYA	vii
MGAO WA VIPINDI KATIKA SHULE JUNIA	ix
MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA SHULE YA JUNIA.....	x
MATOKEO YA KUJIFUNZA KWA UJUMLA.....	xi
MUHTASARI WA MADA NA MADA NDOGO	xi
1.0 USAFI WA KIBINAFSI	1
2.0 LISHE BORA	12
3.0 UHURU WA WANYAMA.....	22
4.0 AINA ZA MALIASILI.....	30
5.0 UNYANYASAJI WA KIJINSIA	39
6.0 USALAMA SHULENI.....	50
7.0 KUHUDUMIA JAMII SHULENI.....	60
8.0 ULANGUZI WA BINADAMU	68
9.0 MATUMIZI YA VIFAA VYA KIDIJITALI KATIKA MAWASILIANO.....	79
10.0 KUJITHAMINI.....	90
11.0 MAJUKUMU YA WATOTO	100
12.0 MAGONJWA AMBUKIZI	110
13.0 UTATUZI WA MIZOZO	118

14.0 MATUMIZI YA PESA.....	126
15.0 MAADILI YA MTU BINAFSI.....	134
VIGEZO NA VIWANGO VYA KUTATHMINI	143
MWONGOZO WA KUTATHMINIA SARUFI	149
KIAMBATISHO 1:	1
KIAMBATISHO 2:	1

MALENGO YA KITAIFA YA ELIMU NCHINI KENYA

Elimu nchini Kenya inatakiwa:

1. Kukuza na kustawisha utafa, uzalendo na kuendeleza umoja wa kitaifa

Nchini Kenya kuna jamii zenye mila, dini na tamaduni mbalimbali lakini tofauti hizi hazifai kuzitenganisha. Lazima waweze kuishi na kutangamana kama Wakenya. Elimu ina jukumu kuu la kuwezesha vijana kujenga hisia za uzalendo na utafa kwa kuondoa mivutano na kukuza mielekeo chanya ya kuheshimiana. Mielekeo hii itawawezesha wanajamii kuishi pamoja kwa utangamano na kujenga uzalendo ili kuchangia ukuaji wa taifa.

2. Kukidhi mahitaji ya kijamii, kiuchumi, kiteknolojia na viwanda yanayochangia maendeleo ya kitaifa

Elimu inafaa kuwaandaa vijana wa taifa la Kenya kutekeleza wajibu wenye umuhimu katika maisha nchini.

a) Mahitaji ya kijamii

Elimu nchini Kenya lazima iwatarishe vijana kwa mabadiliko ya mielekeo na mahusiano ambayo yanahitajika kwa maendeleo ya haraka ya uchumi wa kisasa. Kuna uwezekano wa kuwa na mageuzi taratibu ya kijamii kutokana na maendeleo ya haraka ya usasa. Elimu inapaswa kuwasaidia vijana kujirekekebisha kutokana na mabadiliko haya.

b) Mahitaji ya kiuchumi

Elimu nchini Kenya inafaa kukuza raia walio na stadi, maarifa, ujuzi na sifa za kibinafsi zinazohitajika kuhimili maendeleo ya kiuchumi. Kenya inajenga uchumi huru na wa kisasa ambao unahitaji wafanyakazi wa kutosha, walio na maarifa yanayohitajika humu nchini.

c) Mahitaji ya kiteknolojia na ya kiviwanda

Elimu nchini Kenya inafaa kuwapa vijana stadi na mielekeo inayohitajika kwa maendeleo ya kiviwanda.

Kenya inatambua mabadiliko ya haraka ya kiviwanda na kiteknolojia yanayofanyika, hasa katika ulimwengu ulioendelea. Tunaweza kuwa sehemu ya maendeleo haya ikiwa mfumo wetu wa elimu utalenga kimakusudi maarifa, stadi na mielekeo itakayotayarisha vijana kwa mabadiliko ya yanayoendelea ulimwenguni.

3. Kutoa nafasi ya kujiendeleza na kujitosheleza

Elimu inapaswa kuwezesha kutambua, kukuza na kuimarisha vipawa vya kila mmoja ili kuweza kujiendeleza na kujitosheleza. Inafaa kuwawezesha watoto kukuza uwezo wao. Kipengele muhimu cha maendeleo ya kibinafsi ni ujenzi wa tabia ifaayo.

4. **Kuwawezesha wananchi kuimarisha maadili na amali za kijamii na kidini**
Elimu inakusudiwa kukuza maarifa, stadi na mielekeo itakayoimarisha upataji wa maadili na kuwasaidia watoto kukua wakiwa wenye nidhamu, wanaojitegemea na raia wakamilifu.
5. **Kuimarisha usawa wa kijamii na uwajibikaji**
Usawa wa kijamii kwa mfano, usawa wa kijinsia huimarika watu wa jamii na jinsia zote wanapopata elimu sawa. Elimu inafaa ikuze usawa wa kijamii na uwajibikaji wa kijamii kutokana na mfumo wa elimu unaowezesha fursa sawa ya elimu kwa wote. Inafaa kuwapa watoto wote fursa mbalimbali na zenye changamoto zitakazowawezesha kutoa huduma jumuishi za kijamii bila kujali jinsia, uwezo au mazingira ya kijiografia.
6. **Kukuza uthamini wa tamaduni mbalimbali nchini Kenya**
Elimu inafaa kuwapa vijana uelewa wa tamaduni za kale na za sasa na nafasi yazo katika jamii ya kisasa. Vijana wanafaa kuambatanisha maadili ya tamaduni bora na mahitaji yanayobadilika kulingana na maendeleo yanayotokea ili kujenga jamii thabiti ya kisasa.
7. **Kuimarisha utambuzi wa uhusiano wa kimataifa na kukuza mwelekeo chanya kwa mataifa mengine**
Kenya kama nchi mojawapo ya jamii ya kimataifa inakusudia elimu iwaelekeze Wakenya kutambua na kuthamini mahusiano ya kimataifa kwa kuzingatia mikataba, uwajibikaji, haki na manufaa yanayoambatana na ushirika huo.
8. **Kustawisha mwelekeo chanya kuhusu afya bora na uhifadhi wa mazingira**
Elimu inakusudiwa kujenga mielekeo ifaayo miongoni mwa vijana kuhusu udumishaji wa afya bora na mazingira kwa kujiepusha na mienendo inayoweza kudhuru afya ya mwili na akili. Aidha, inafaa kuimarisha mielekeo chanya kuhusu ukuzaji na uhifadhi wa mazingira na kuwaelekeza vijana kuthamini usafi wa mazingira.

MGAO WA VIPINDI KATIKA SHULE JUNIA

S/NO	SOMO	VIPINDI KWA WIKI (DAKIKA 40 KWA KIPINDI)
1	English for Learners with Visual Impairment	5
2	Kiswahili for Learners with Visual Impairment	4
3	Mathematics for Learners with Visual Impairment	5
4	Religious Education	4
5	Social Studies for Learners with Visual Impairment	4
6	Integrated Science for Learners with Visual Impairment	5
7	Pre-Technical Studies for Learners with Visual Impairment	4
8	Agriculture And Nutrition for Learners with Visual Impairment	4
9	Creative Arts And Sports for Learners with Visual Impairment	5
10	Pastoral/Religious Instruction Programme	1
	Total	41

MATOKEO YA KIJUMLA YANAYOTARAJIWA KATIKA SHULE YA JUNIA

Kufikia mwisho wa elimu ya Shule ya Junia, mwanafunzi aweze:

1. Kutumia ujuzi wa kusoma na kuandika, ujuzi wa kuhesabu na kufikiri kimantiki ifaavyo katika kujieleza
2. Kuwasiliana kikamilifu katika miktadha mbalimbali
3. Kudhihirisha ujuzi wa kijamii, kiimani na kimaadili kwa ajili ya mahusiano mema
4. Kutalii, kubadilisha, kusimamia na kutunza mazingira ifaavyo kwa ajili ya ujifunzaji na maendeleo endelevu
5. Kufanya usafi, kufuata kanuni zifaazo za usafi na lishe ili kuimarisha afya
6. Kudhihirisha mienendo ya kimaadili na kuonyesha uraia mwema kama wajibu wa kiraia
7. Kuonyesha ridhaa kwa mirathi mingi na tofauti ya kitamaduni nchini ili kuleta mshikamano wa kimahusiano
8. Kudhibiti masuala mtambuko katika jamii ifaavyo
9. Kutumia ujuzi wa kidijitali ifaavyo kwa madhumuni ya mawasiliano na ujifunzaji.

KAULI KIINI

Somo la Kiswahili litampa mwanafunzi wa Shule ya Junia umilisi katika shughuli za kila siku. Umilisi huu utajengea haiba na uwezo wake wa kuwasiliana na kuhusiana katika jamii, kitaifa na kimataifa. Aidha, litamwendeleza kielimu na kumwanda kwa ulimwengu wa kazi. Somo hili litampa mwanafunzi aliye na changamoto za kuona hamasa ya kumudu na kufurahia lugha na fasihi kwa kuzihusisha na tajiriba na mazingira yake. Hali kadhalika, litampa mwanafunzi aliye na changamoto za kuona maarifa ya kijamii na kitamaduni. Mwanafunzi aliye na changamoto za kuona ataweza kujieleza na vilevile kupata fursa ya kutoa huduma kwa jamii.

MATOKEO YA KUJIFUNZA KWA UJUMLA

Kufikia mwisho wa Shule ya Junia, mwanafunzi aweze:

1. Kujieleza ipasavyo kwa kutumia lugha ya Kiswahili kwa njia ya maandishi na mazungumzo,
2. Kuwasiliana ipasavyo katika miktadha mbalimbali ya kijamii,
3. Kujenga desturi ya kusoma na kufasiri maandishi kwa ufasaha,
4. Kutumia lugha kiubunifu kusimulia na kuandika tungo mbalimbali,
5. Kushiriki katika shughuli za kijamii zinazochangia ujifunzaji,
6. Kutumia teknolojia saidizi katika ujifunzaji na mawasiliano ili kukuza ujuzi wa kidijitali,
7. Kutumia maadili yanayohitajika maishani kupitia stadi za lugha ya Kiswahili,
8. Kufurahia na kuthamini lugha ya Kiswahili kama lugha rasmi, ya taifa na kimataifa.

MUHTASARI WA MADA NA MADA NDOGO

MADA	MADA NDOGO
KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kusikiliza na Kujibu; mazungumzo, 2. Kusikiliza kwa Kina; sauti /dh/ na /th/, /d/ na /nd/ 3. Tanzu za Fasihi; utangulizi 4. Nyimbo; Nyimbo za Watoto, Bembelezi, za Kazi na za Dini 5. Mazungumzo Mahususi; maamkuzi na maagano 6. Kusikiliza kwa Kufasiri 7. Kuzungumza ili Kupasha Habari 8. Kusikiliza kwa Ufahamu 9. Kusikiliza kwa makini 10. Kusikiliza Habari na Kujibu
KUSOMA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ufahamu wa Kifungu cha Simulizi 2. Kusoma kwa Mapana 3. Kusoma kwa Kina; Novela 4. Kusoma kwa Ufasaha 5. Kusoma kwa Ufahamu 6. Ufupisho 7. Ufahamu wa Kifungu cha Kushawishi 8. Ufahamu wa Kifungu cha Mjadala
KUANDIKA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Viakifishi; alama ya hisi na ritifaa, alama za mtajo na mshazari 2. Insha za Kiuamilifu; Barua ya Kirafiki ya Kutoa Mwaliko 3. Barua ya Kuomba Msamaha, Hotuba ya Kupasha Habari, 4. Insha za Kubuni; Masimulizi, Mdokezo, Maelezo 5. Insha ya Maelekezo Kuandika Kidijitali; Barua pepe

SARUFI

1. Nomino za Pekee na za Kawaida, Nomino za Makundi na za Dhahania, Nomino za Wingi na za Vitenzi-jina
2. Nyakati na Hali; wakati uliopo, uliopita na ujao
3. Nyakati na Hali; wakati uliopo hali ya kuendelea, uliopita hali ya kuendelea na ujao
4. Vitenzi Vikuu na Vitenzi Visaidizi, Vitenzi Vishirikishi
5. Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi- ngeli ya A-WA, U-I, KI-VI na LI- YA
6. Vinyume vya vya nomino na vivumishi
7. Mnyambuliko wa Vitenzi; kutenda, kutendea na kutendwa
8. Aina za Sentensi; sentensi sahili na ambatano
9. Ukanushaji; wakati uliopita, uliopo na ujao
10. Ukubwa wa Nomino
11. Usemi Halisi na Usemi wa Taarifa

1.0 USAFI WA KIBINAFSI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.1 Kusikiliza na Kuzungumza	1.1.1 Kusikiliza na Kujibu (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kutambua vipengele vya kuzingatia katika usikilizaji wa mazungumzo, kutambua vipengele vya kuzingatia katika kujibu mazungumzo , kutumia vipengele vifaavyo katika kusikiliza na kujibu mazungumzo, kuchangamkia kushiriki mazungumzo katika miktadha mbalimbali. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kutambua vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza (<i>k.v. kuwa makini, kumtazama mzungumzaji kwa makini ili kupata ishara za uso au kutikisa kichwa kuonyesha kusikia kauli, kutumia maneno au vihisishi vya kumhimiza kuendelea kuzungumza (k.v. ehe), kuepuka vizuizi vya mawasiliano (k.v. kutazama nje, kumtazama mzungumzaji ana kwa ana)</i> akiwa na mwenzake. Mwanafunzi aelekezwe kutambua vipengele vya kuzingatia katika kujibu mazungumzo (<i>k.v. kutumia lugha ya adabu, kutomkata kalima mzungumzaji, ubadilishanaji zamu ufao, kujibu kwa kujikita katika kiini cha swali/mazungumzo</i>) akiwa na wenzake katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza mazungumzo kuhusu suala lengwa katika kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi (<i>k.v. simu, redio au vinaso sauti</i>) huku akizingatia vipengele vya kuboresha usikilizaji wa mazungumzo. 	<ol style="list-style-type: none"> Je, mbona unatambua vipengele vya kuzingatia katika usikilizaji wa mazungumzo? Unatambua vipengele vya kuzingatia katika mazungumzo?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza na kujibu mazungumzo (<i>k.v. kutoka kwa mwalimu, wenzake au kutoka kwenye vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi</i>) ipasavyo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuigiza mazungumzo <i>k.v. ya simu</i> kuhusu suala lengwa akiwa katika kikundi kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya kusikiliza na kujibu mazungumzo. ● Mwanafunzi ashiriki katika mazungumzo na mzazi au mlezi kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya kusikiliza na kujibu mazungumzo. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapozungumza kwa uwazi alichokisikiliza kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia vipengele vifaavyo vya kujibia mazungumzo.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotangamana na vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kusikiliza mazungumzo mbalimbali na kutambua vipengele vya kusikiliza na kuzungumza vilivyozingatiwa.
- Ubunifu: mwanafunzi anapendekeza vipengele vya kuzingatia ili kuhakikisha usikilizaji faafu.
- Kujiamini: mwanafunzi anaposikiliza mazungumzo na kuyajibu ipasavyo bila woga. Pia anapochangia katika shughuli ya kikundi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na wenzake, mzazi au mlezi na kujifunza njia bora za kusikiliza na kujibu mazungumzo.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi. Pia anapoheshimu zamu ya wenzake katika mazungumzo.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika mazungumzo.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Usafi wa kibinafsi: mwanafunzi anaposikiliza, kushiriki na kuigiza mazungumzo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya kusikiliza na kujibu.
- Integrated Science: usafi wa kibinafsi ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika masomo haya.

Mapendekezo ya Nyenzo za Kufundishia:

Picha / maelezo ya picha, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi), vitabu mbalimbali vyenye maandishi ya breli na vitabu vyenye hati zinazofaa.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.2 Kusoma	<p>1.2.1 Ufahamu wa Kifungu cha Simulizi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu, kupanga matukio yanavyofuatana katika kifungu cha ufahamu, kufanya utabiri na ufasiri kutokana na kifungu cha ufahamu, kueleza msamiati katika kifungu cha ufahamu, kuchangamkia kusoma vifungu vya ufahamu ili kukuza uelewa wa habari. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu cha ufahamu cha simulizi kwenye kitabu chenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza au kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi (<i>k.v. radio, simu</i>). Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu cha ufahamu cha simulizi kwenye kitabu cha breli au kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi (<i>k.v. radio, simu</i>). Mwanafunzi aelekezwe kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi, lini</i>) katika kifungu cha ufahamu cha simulizi. Mwanafunzi aelekezwe kupanga matukio yanavyofuatana katika kifungu cha ufahamu cha simulizi akishirikiana na wenzake katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kufanya utabiri na ufasiri kutokana na kifungu cha ufahamu cha simulizi alichokisoma. Mwanafunzi aelekezwe kueleza msamiati (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha ufahamu cha simulizi na kueleza kwa kutumia kamusi. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kusoma vifungu simulizi mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au kwenye vitabu vyenye 	<ol style="list-style-type: none"> Kwa nini ni muhimu kusoma ufahamu? Unapangaje matukio yanavyofuatana katika kifungu cha ufahamu?

			<p>fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza kuhusu suala lengwa akiwa na mwenzake kisha atambue na kueleza maana ya msamiati wa usafi wa kibinafsi kulingana na muktadha wa matumizi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusoma vifungu simulizi mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au kwenye vitabu vya breli kuhusu suala lengwa akiwa na mwenzake kisha atambue na kueleza maana ya msamiati wa usafi wa kibinafsi kulingana na muktadha wa matumizi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi amsomee mzazi au mlezi sentensi kuhusu usafi wa kibinafsi kisha kumuelezea maana za msamiati wa suala husika kimuktadha. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kudondoa habari mahususi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapotumia msamiati wa suala lengwa kwa usahihi katika muktadha maalum. ● Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapobashiri na kufasiri kutokana na kifungu cha ufahamu. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kusoma vifungu kuhusu suala lengwa. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomsomea mzazi au mlezi sentensi kuhusu kumuelezea maana za msamiati wa suala husika kimuktadha. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Pia anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia. 				

- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Usafi wa kibinafsi: mwanafunzi anaposoma matini inayofaa kuhusu suala lengwa na kuzingatia ujumbe.

Uhusiano na Masomo Mengine

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa ufahamu.
- Integrated Science, Agriculture and Nutrition: usafi wa kibinafsi ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika masomo haya.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji

Tarakilishi/vipakatalishi vyenye teknolojia saidizi, rununu yenye teknolojia saidizi, kamusi mbalimbali.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
1.3 Kuandika	1.3.1 Viakifishi (Vipindi 2)	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua matumizi ya herufi kubwa na kikomo katika matini, kutambua matumizi ya herufi kubwa na kikomo katika matini ya breli(asiyeona), kutumia herufi kubwa na kikomo ipasavyo katika matini, kutumia herufi kubwa na kikomo ipasavyo katika matini ya breli(asiyeona), kuonea fahari matumizi ya herufi kubwa na kikomo katika matini ili kufanikisha mawasiliano. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kutambua matumizi ya herufi kubwa na kikomo (<i>k.v. kutumia herufi kubwa kuanzia majina ya watu, mwanzoni mwa kila neno kuu katika anwani ya kitabu; kikomo; mwishoni mwa sentensi ya taarifa</i>) katika maneno, sentensi na vifungu kwenye matini andishi au za kidijitali akiwa na wenzake katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua herufi kubwa na kikomo kwenye breli kwa kutumia alama za nukta nundu zinazotumika kuunda alama ya kikomo (<i>k.v. kutumia herufi kubwa kuanzia majina ya watu, mwanzoni mwa kila neno kuu katika anwani ya kitabu; kikomo; mwishoni mwa sentensi ya taarifa</i>) katika maneno, sentensi na vifungu kwenye matini andishi au za kidijitali akiwa na wenzake katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kuandika maneno, sentensi au vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia herufi kubwa na kikomo ipasavyo. Mwanafunzi aelekezwe kuandika kifungu kifupi kwa kuzingatia herufi kubwa na kikomo ipasavyo kwenye kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi (<i>k.v. tarakilishi</i>) na kuwasambazia wenzake kwenye mtandao ili wakitolee maoni. Mwanafunzi ashirikiane na wenzake kusahihisha kifungu kuhusu suala lengwa 	<p>Herufi kubwa na kikomo hutumika vipi katika maandishi?</p>

			<p>ambacho hakijatumia herufi kubwa na kikomo ipasavyo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi awasomee wenzake kifungu alichokiandika na kuwataka waandike maneno na sentensi zinazostahili kuwa na herufi kubwa na kikomo. • Mwanafunzi aelekezwe kutafiti mtandaoni kwa kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au kwenye vitabu vya ziada kuhusu matumizi ya herufi kubwa na kikomo katika maneno, sentensi na vifungu na kuandika daftarini au karatasi za breli. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposikiliza kifungu kwa ufasaha na kushirikiana na wenzake katika mijadala na wanafunzi wenzake. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotangamana na kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kuandika kifungu na kukisambaza mtandaoni. • Ubunifu: mwanafunzi anapoandika vifungu vyenye matumizi yafaayo ya herufi kubwa na kikomo. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti mtandaoni kuhusu matumizi ya herufi kubwa na kikomo katika matini inayofaa. • Uwazaji kina: mwanafunzi anapotumia herufi kubwa na kikomo katika kifungu alichokiandika. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <p>Usafi wa kibinafsi: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia herufi kubwa na kikomo ipasavyo.</p>				

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia matumizi ya herufi kubwa na kikomo.
- Integrated Science: usafi wa kibinafsi ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika masomo haya.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Kielelezo cha kifungu chenye alama ya kiakifishi, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi, vitabu vya breli/vyenye fonti zifaazo, vifaa vya breli

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
1.4 Sarufi	1.4.1 Nomino za Pekee na za Kawaida (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua nomino za pekee na za kawaida katika matini, b) kutambua aina za nomino za pekee katika matini, c) kutumia nomino za pekee na za kawaida katika matini, d) kuchangamkia matumizi ya nomino za pekee na za kawaida katika matini ili kufanikisha mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kutambua nomino za pekee (<i>k.v. Kenya, Jumatatu, Kiptoo, Kisiwa chenye Hazina,</i>) na za kawaida (<i>k.v. mwanafunzi, kalamu, nyumba na mkeka</i>) kwenye orodha, sentensi au vifungu akiwa peke yake au wawiliwawili. • Mwanafunzi aelekezwe kutaja aina za nomino za pekee (<i>k.v. majina ya watu, siku za wiki, miezi ya mwaka, Mito, nchi, anwani za vitabu, za magazeti na za majarida</i>) akiwa na wenzake katika kikundi. • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutenga nomino za pekee na za kawaida katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwenye vitabu, chati zilizo na fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza au tarakilishi yenye teknolojia saidizi, Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutenga nomino za pekee na za kawaida katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwenye vitabu, chati zilizo na maandishi ya breli au tarakilishi yenye teknolojia saidizi. • Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi au vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za pekee na za kawaida akiwa na mwenzake. • Mwanafunzi amtajie mzazi au mlezi wake nomino za pekee (<i>k.v. Mjomba Selemani, Inspekta Lama, Ziwa Naivasha na Mto Tana</i>) na za kawaida (<i>k.v. sabuni, maji, bustani, miti</i>) katika mazingira ya nyumbani. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unatumia vipi nomino za pekee? 2. Unatambua je nomino za pekee na za kawaida katika matini?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotaja nomino za pekee na za kawaida akiwa na wenzake.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotangamana na vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kutambua nomino za pekee na za kawaida.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za pekee na za kawaida.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za pekee na za kawaida kisha kuzitungia sentensi sahihi na vifungu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtaji mzazi au mlezi wake nomino za pekee na za kawaida katika mazingira ya nyumbani.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi.
- Amani: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kwa utulivu.

Masuala Mtambuko:

Usafi wa kibinafsi: mwanafunzi anapoandika sentensi au kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za pekee na za kawaida.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: dhana ya nomino za pekee na za kawaida ni mojawapo ya mada zinazoshughulikiwa katika masomo haya.
- Integrated Science: usafi wa kibinafsi ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika masomo haya.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi k.v tarakilishi/vipakatalishi, rununu/simu, chati, orodha maneno, orodha sentensi, kadi maneno, kadi za breli, vifaa vya breli k.v karatasi za breli, mashine ya breli.

2.0 LISHE BORA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>2.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>2.1.1 Kusikiliza kwa Kina</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua sauti /dh/ na /th/ katika silabi na maneno, kutamka sauti /dh/ na /th/ ipasavyo katika silabi na maneno, kutumia maneno yenye sauti /dh/ na /th/ katika sentensi ili kuyatofautisha kimaana, kuonea fahari matamshi bora ya sauti /dh/ na /th/ katika mazungumzo. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kutambua sauti /dh/ na /th/ katika maneno na silabi (<i>k.v. dhamani/thamani; adhiri/athiri; dhibiti/thibiti</i>) yakitamkwa na mwalimu, mgeni mwalikwa au katika kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua nukta nundu za sauti hizo zilizo kwenye breli. Mwanafunzi aelekezwe kutambua maneno yenye sauti /dh/ na /th/ yakitamkwa na mwalimu, mgeni mwalikwa au katika kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kuyatamka ipasavyo akiwa na wenzake. Mwanafunzi aelekezwe kutumia maneno yenye sauti /dh/ na /th/ kwenye sentensi ili kuyatofautisha kimaana katika kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au katika vitabu vyenye fonti zinazofaa au vitabu vya breli. Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza sentensi zilizotungwa na wenzake na kutoa maoni yake kuhusu jinsi maneno yenye sauti /dh/ na /th/ yalivyotumiwa. Mwanafunzi aelekezwe kuunda vitanzandimi vinavyotumia sauti /dh/ na /th/ kwenye kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au katika vitabu au karatasi za breli akiwa na wenzake katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kusoma vitanzandimi alivyoviunda akizingatia matamshi bora ya sauti /dh/ na /th/. 	<p>Unatamka vipi sauti /dh/ na /th/ katika silabi?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza kwa kina wenzake wakisoma vitanzandimi walivyounda na kutoa maoni yake kuhusu matamshi ya sauti /dh/ na /th/ katika vitanzandimi hivyo. • Mwanafunzi kumsomea mzazi au mlezi wake kifungu kuhusu suala lengwa akizingatia matamshi bora ya sauti /dh/ na / th/. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotamka na kuandika maneno yenye sauti /dh/ na/ th/ katika sentensi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotangamana na vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi katika kuunda na kusikiliza vitanzandimi vyenye sauti /dh/ na /th/. • Ubunifu: mwanafunzi anapounda vitanzandimi vyenye sauti /dh/ na /th/ na kuvitamka ipasavyo katika kikundi. • Kujiamini: mwanafunzi anapotamka ipasavyo sauti /dh/ na /th/ na anapochangia katika kazi ya kikundi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki na mzazi au mlezi wake kusoma kifungu chenye hati inayofaa au chenye maandishi ya breli kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti /dh/ na /th/. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi na pia kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia. • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi kwa utulivu. 				
<p>Masuala Mtambuko: Lishe bora: mwanafunzi anapotamka na kuzingatia maneno yenye sauti lengwa ipasavyo katika muktadha wa suala lengwa.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • English na Kenya Sign Languages: dhana ya kutofautisha na kutamka sauti ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika masomo haya. 				

- Agriculture and Nutrition: Lishe bora ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika masomo haya.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, rununu), vitabu au vitabu vya breli mbalimbali, vifaa vya breli

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
2.2 Kusoma	2.2.1 Kusoma kwa Mapana (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia, b) kutumia ipasavyo msamiati uliotumiwa katika matini aliyosoma, c) kueleza ujumbe wa matini aliyosoma, d) kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma, e) kuweka rekodi ya aliyosoma kwa kuyanakili katika kijitabu, f) kujenga mazoea ya kusoma matini za miktadha mbalimbali kupanua mawanda wa fikra.	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia (<i>andishi au ya kidijitali chenye teknolojia saidizi</i>). • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutumia kamusi yenye hati inayofaa kutafuta maana za maneno asiyoyajua akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kutafuta maana za maneno asiyoyajua akiwa peke yake au katika kikundi. • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kujenga rekodi ya msamiati aliojifunza katika kitabu. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kujenga rekodi ya msamiati aliojifunza katika karatasi ya breli. • Mwanafunzi aelekezwe kumtungia mwenzake sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma (ya kimaandishi au kidijitali). • Mwanafunzi aelekezwe kuwaelezea wenzake ujumbe wa matini aliyoisoma. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mbona tunasoma kutoka kwenye matini? 2. Unachaguaje matini ya kujisomea?

			<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma na kuwasilisha kwa wenzake ili waitolee maoni. • Mwanafunzi aelekezwe kurekodi aliyoyasoma katika kijitabu chake aukwenye kijikaratasi cha breli kwa marejeleo ya baadaye. • Mwanafunzi aelekezwe kusakura mtandaoni kwa kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kujichagulia matini ya ziada kisha aisome. • Mwanafunzi aelekezwe kutafiti mtandaoni kwa kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au maktabani na kuchagua matini inayofaa inayohusu lishe bora na kumsomea mzazi au mlezi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoandika muhtasari na kuuwasilisha kwa wenzake. • Kujiamini: mwanafunzi anapomtungia mwenzake sentensi kutokana na msamiati wa matini ya kujichagulia akizingatia ufasaha wa lugha. • Ubunifu: mwanafunzi anapoeleza ujumbe wa matini aliyosoma. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojichagulia matini ya kusoma na kutafuta maana za maneno asiyoyajua kwenye kamusi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kujichagulia matini ya kusoma. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapowasilisha muhtasari wa matini ya kujichagulia waliyosoma. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kutafuta na kusoma matini aliyojichagulia. Pia anapozingatia nidhamu anaposakura mtandaoni. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga sentensi akitumia msamiati aliojifunza. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lishe bora: mwanafunzi anapotumia ipasavyo msamiati katika matini na kuitumia kutunga sentensi kuhusu lishe bora. 				

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa mapana.
- Integrated Science, Health Education na Home Science: lishe bora ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika masomo haya.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kama vile tarakilishi/vipakatalishi, rununu, kinasa sauti, Kamusi mbalimbali, vifaa vya breli

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
2.3 Kuandika	2.3.1 Barua ya Kirafiki ya Kutoa Mwaliko (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza umuhimu wa barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko, b) kutambua ujumbe katika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko, c) kutambua vipengele vya kimuundo vya barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko, d) kuandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kwa kuzingatia ujumbe, lugha na muundo ufao, e) kufurahia uandishi wa barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko ili kufanikisha mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kueleza umuhimu wa kuandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kuhusu masuala mbalimbali (<i>k.v. kuleta jamii pamoja, kuimarisha utangamano na kuhamasisha jamii</i>) akiwa peke yake au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kutambua ujumbe katika kielelezo cha barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko akiwa katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kujadili katika kikundi vipengele vya kimuundo vya barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko (<i>k.v. anwani ya mwandishi na tarehe</i>). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa nini ni muhimu kutambua ujumbe katika barua ya kirafiki? 2. Kwa nini ni muhimu kutilia maanani ujumbe, lugha na muundo ufao katika kuandika barua?

			<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kushiriki katika kujadili na wenzake kuhusu lugha inayofaa katika uandishi wa barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko. • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kuhusu suala lengwa (<i>k.v. kushiriki katika upishi wa vyakula vya kiasili, kushiriki kuhamasisha jamii kuhusu umuhimu wa vyakula vya kiasili</i>) na kuwasomea wenzake darasani ili waitathmini. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kuhusu suala lengwa akizingatia sheria za matumizi ya mikato kati kati na mwisho wa neno katika breli. • Mwanafunzi aelekezwe kumwandikia rafiki yake barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kwenye hafla fulani (<i>k.v. sherehe ya siku ya kuzaliwa</i>) kwa kutumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi na kuwasambazia wenzake pamoja na mwalimu mtandaoni, kwa kuzingatia maadili ya mtandaoni, ili kuitolea maoni. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kujadili ujumbe, lugha na muundo wa barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko na kuheshimu maoni ya wenzake. Pia anapowasomea wenzake barua aliyoandika.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotangamana na vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kuandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko na kuisambaza mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika kwa mvuto barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kwa kuzingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapopendekeza shughuli ambazo zinaweza kumfanya aandike barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko. Pia anapoandika barua kuhusu masuala yanayoathiri jamii na kuwashirikisha wenzake katika kupendekeza suluhu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- **Uwajibikaji:** mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Pia anapotumia vifaa vya kidijitali inavyostahili.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi.
- Amani: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi kwa utulivu, heshima na kusikilizana.

Masuala Mtambuko:

Lishe bora: mwanafunzi anapoandika barua ya kirafiki ya kutoa mwaliko kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha za kiuamilifu.
- Agriculture and Nutrition: lishe bora ni mojawapo ya masuala yanayoshughulikiwa katika masomo haya.

Mapendekzo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Nakala ya barua ya kirafiki, tarakilishi yenye teknolojia saidizi, vifaa vya breli

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
2.4 Sarufi	<p data-bbox="384 277 606 380">2.4.1 Nomino za Makundi na za Dhahania</p> <p data-bbox="384 496 527 529">(Vipindi 2)</p>	<p data-bbox="665 277 1110 342">Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p data-bbox="665 350 1110 415">a) kutambua nomino za makundi na za dhahania katika matini,</p> <p data-bbox="665 423 1110 521">b) kutumia nomino za makundi na za dhahania ifaavyo katika matini,</p> <p data-bbox="665 529 1110 626">c) kuchangamkia kutumia nomino za makundi na za dhahania katika mawasiliano.</p>	<ul data-bbox="1121 285 1686 1417" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="1121 285 1686 935">• Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua nomino za makundi (<i>k.v. mkungu, mtungo, tita, bunda, shada, jamii, kikosi na genge</i>) na za dhahania (<i>k.v. ugonjwa, usingizi, furaha, shibe, elimu na maisha</i>) kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno na matini nyingine zenye hati zinazofaa na rangi zisizotatiza akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua nomino za makundi (<i>k.v. mkungu, mtungo, tita, bunda, shada, jamii, kikosi na genge</i>) na za dhahania (<i>k.v. ugonjwa, usingizi, furaha, shibe, elimu na maisha</i>) kwenye orodha maneno, kadi za breli na matini nyingine zenye maandishi ya breli akiwa peke yake au katika kikundi. <li data-bbox="1121 951 1686 1417">• Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutenga nomino za makundi na za dhahania katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwa kuzipigia mstari au kuzikolezea wino katika matini za kimaandishi au za kidijitali zenye teknolojia saidizi akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutenga nomino za makundi na za dhahania katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwa kuziandika kwa italiki katika matini za kimaandishi au za 	<p data-bbox="1686 277 1997 342">Nomino za makundi na dhahania hutumika vipi?</p>

			<p>kidijitali zenye teknolojia saidizi akiwa peke yake au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi ashirikiane na wenzake katika kikundi kutambua nomino za makundi na za dhahania katika mazingira ya shuleni na nyumbani na kuzitungia sentensi. • Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za makundi na za dhahania akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kutunga aya kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za makundi na za dhahania akiwa na wenzake katika kikundi. • Mwanafunzi ashirikiane na mzazi au mlezi wake kutambua nomino za makundi na za dhahania kwenye mtandao akitumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au kwenye vitabu vya ziada na kuzitungia sentensi. 	
--	--	--	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposikiliza na kuchangia kikamilifu katika kazi za kikundi kutambua na kutenga nomino za makundi na za dhahania.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotangamana na vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kutambua nomino za makundi na za dhahania.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za makundi na za dhahania.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za makundi na za dhahania na kuzitungia sentensi na vifungu sahihi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mwenzake nomino za makundi katika mazingira ya shuleni na nyumbani.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Lishe bora: mwanafunzi anapotunga sentensi na vifungu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia aina za nomino.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Tarakilishi/vipakatalishi vyenye teknolojia saidizi, kapu maneno, mti maneno, kadi maneno, kadi za breli, chati

3.0 UHURU WA WANYAMA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
3.1 Kusikiliza na Kuzungumza	3.1.1 Tanzu za Fasihi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya fasihi ili kuipambanua, kufafanua sifa za tanzu za fasihi, kutambua aina za tungo za fasihi simulizi na fasihi andishi katika matini, kuwasilisha utungo wa fasihi anaoujua, kufurahia kushiriki katika uwasilishaji wa fasihi simulizi na fasihi andishi ili kujenga ufasaha wa lugha na fasihi. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kueleza kikamilifu maana ya fasihi katika jamii. Mwanafunzi aelekezwe kutambua tanzu za fasihi (<i>fasihi andishi na simulizi</i>) akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya fasihi simulizi na andishi akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kutofautisha kati ya fasihi simulizi na fasihi andishi akiwa katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kujadili sifa za fasihi simulizi (<i>k.v. kuwasilishwa kwa njia ya mdomo, kuwa mali ya jamii</i>) na fasihi andishi (<i>k.v. kuandikwa, kuwa mali ya mtu binafsi,</i>) akiwa na wenzake katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kutambua tungo za fasihi simulizi (<i>k.v. hadithi, semi, mazungumzo, ushairi simulizi na maigizo</i>) na fasihi andishi (<i>k.v. novela, riwaya, tamthilia, ushairi na hadithi fupi</i>) kutoka simulizi za moja 	<ol style="list-style-type: none"> Unatambuaje aina za tungo za fasihi katika matini? Unatofautiaje fasihi simulizi na andishi?

			<p>kwa moja au kwenye matini za kidijitali.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi awawasilishie wenzake utungo wa fasihi (<i>k.v. hadithi za wanyama</i>) ili waitolee maoni. ● mwanafunzi ashirikiane na mzazi au mlezi wake kutafiti kuhusu tanzu za fasihi simulizi na andishi katika jamii yake. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika kazi ya kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kujifunza sifa za fasihi simulizi na andishi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapowawasilishia wenzake utungo wa fasihi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi kutambua tanzu za fasihi simulizi na andishi katika jamii yake. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kujieleza. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia kujifunzia sifa za fasihi simulizi na andishi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kazi ya kikundi. ● Uraia: mwanafunzi anapothamini tungo za fasihi simulizi katika jamii. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <p>Uhuru wa wanyama: mwanafunzi anaposimulia tungo na kutilia maanani uhuru wa wanyama.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya tungo za fasihi simulizi na andishi. ● Social Studies na Agriculture: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya utunzaji wa wanyama. 				

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Tarakilishi yenye teknolojia saidizi, novela, riwaya, tamthilia, nakala ya ushairi, novela ya breli , riwaya ya breli, tamthilia ya breli

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.2 Kusoma	3.2.1 Kusoma kwa Kina Novela (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya novela ili kuipambanua, b) kutambua sifa za novela kama utanzu wa fasihi andishi, c) kuchangamkia usomaji wa novela ili kukuza stadi ya kusoma.	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya novela akiwa peke yake au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kutafiti maktabani au mtandaoni kwa kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kuhusu maana na sifa za novela (<i>k.v. wahusika wachache na maudhui machache</i>). • Mwanafunzi aelekezwe kuwasambazia wenzake matokeo ya utafiti wake ili waisome na kutolea maoni. • Mwanafunzi aelekezwe kujadili sifa za novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake katika kikundi. • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kusoma novela yenye hati inayofaa na rangi zisizotatiza iliyoteuliwa na mwalimu na kutambua sifa zake. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusoma novela ya breli iliyoteuliwa na mwalimu na kutambua sifa zake. 	Utungo wa novela husomwa kwa sababu gani?

			<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi amsomee mzazi au mlezi sifa za novela aliyosoma. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposikiliza na kuzungumza kwa kuchangia katika shughuli za kikundi kwa kutumia lugha fasaha. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi ili kutafiti kuhusu maana na sifa za novela. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapofanya utafiti maktabani au mtandaoni kuhusu maana na sifa za novela. Pia anaposoma tafiti za wenzake na kuzitolea maoni. • Kujiamini: mwanafunzi anapowawasilishia wenzake sifa za novela katika kikundi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kikundi wanapojadili sifa za novela. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali ipasavyo na kuzingatia maadili anapotafiti mtandaoni. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kuwasilisha maoni yao katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika kazi za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko: Uhuru wa wanyama:mwanafunzi anaposoma novela kuhusu suala lengwa.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa kina. • Social Studies na Agriculture: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya utunzaji wa wanyama. 				

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kama vile rununu, tarakilishi/vipakatalishi, novela ya breli, novela yenye hati inayofaa, vitabu vya marejeleo vya breli na vitabu vya marejeleo vyenye fonti zinazofaa.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.3 Kuandika	3.3.1 Insha za Kubuni (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kuteua mada na ujumbe wa kuandikia insha ya kubuni, b) kueleza vidokezo kulingana na mada ya kuandikia insha ya kubuni, c) kuandika vidokezo vyenye ujumbe unaolingana na mada ya insha ya kubuni, d) kuandika insha ya kubuni inayozingatia vidokezo vilivyoandaliwa, e) kufurahia kuandaa vidokezo vyenye ujumbe unaolingana na mada ya insha. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuteua mada kulingana na ujumbe anaoandikia. ● Mwanafunzi aelekezwe kutafiti kuhusu mada anayoiandikia (<i>k.v.</i> mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi, vitabuni na magazetini) kuhusu masuala yanayoathiri jamii. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadiliana na wenzake vidokezo vya mada aliyoteua. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika vidokezo vyenye ujumbe unaolingana na mada. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake katika kikundi vidokezo alivyoandika au awasambazie kwenye kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi ili wavitolee maoni. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuandika insha ya 	Jinsi gani unaweza kuandika insha ya kubuni inayozingatia vidokezo?

			<p>kubuni inayozingatia vidokezo alivyoandaa. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika insha ya kubuni inayozingatia vidokezo alivyoandaa kwa breli akizingatia matumizi ya alama ya italiki na herufi kubwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi awasilishe insha yake darasani au mtandaoni ili wenzake wamtotee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposikiliza na kuzungumza kwa kujadiliana na wenzake kwa ufasaha vidokezo vya insha ya kubuni. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kutafiti kuhusu mada anayoandikia insha ya kubuni. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoteua mada na vidokezo mwafaka vya kuandikia insha ya kubuni. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti kuhusu mada anayoandikia insha ya kubuni kwenye makala mbalimbali. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuteua mada mwafaka na kuiandalia vidokezo. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Pia anapozingatia nidhamu anaposakura mtandaoni. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p>				

- Elimu ya utunzaji wa wanyama: mwanafunzi anapotafiti na kuteua mada kuhusu masuala yanayoathiri jamii.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: Masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha za kubuni.
- Social Studies na Agriculture: Masomo haya pia yanashughulikia masuala ya utunzaji wa wanyama.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Kielelezo cha insha ya kubuni, tarakilishi yenye teknolojia saidizi, vifaa vya breli

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
3.4 Sarufi	3.4.1 Nomino za Wingi na za Vitenzi-jina (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua nomino za wingi na za vitenzi-jina katika matini, b) kutumia nomino za wingi na za vitenzi-jina katika matini, c) kufurahia matumizi ya nomino za wingi na za vitenzi-jina katika mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aliye na upungufu aelekezwe kutambua nomino za wingi (<i>k.v. maji, changarawe</i>) na za vitenzi-jina (<i>k.v. kusimama, kula, kuchunga</i>) kwenye chati, kadi maneno au kapu maneno akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua nomino za wingi (<i>k.v. maji, changarawe</i>) na za vitenzi-jina (<i>k.v. kusimama, kula, kuchunga</i>) kwenye chati za breli, kadi za breli au orodha maneno yaliyoandikwa na maandishi ya breli akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutenga nomino za wingi na za vitenzi-jina katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu zilizo na fonti zifaazo kwa kuzipigia mstari au kuzikolezea wino katika matini za kidijitali wakiwa wawiliwawili. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutenga nomino za 	Unawezaje kutambua nomino za wingi na za vitenzi-jina?

			<p>wingi na za vitenzi-jina katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu zilizo na maandishi ya breli kwa kuziandika kwa italiki katika matini za kidijitali.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kumtaja mwenzake nomino za wingi na za vitenzi-jina katika mazingira ya shuleni na ya nyumbani. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za wingi na za vitenzi-jina akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga aya kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za wingi na za vitenzi-jina akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi ashirikiane na mzazi au mlezi wake kutafiti (<i>k.v. mtandaoni kwa kutumia kifaa chenye teknolojia saidizi na vitabuni</i>) kuhusu nomino za wingi na za vitenzi-jina na kuzitungia sentensi kisha awasomee wenzake darasani ili wamtotee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotangamana na wenzake na kuchangia katika kazi za kikundi kutambua na kutenga nomino za wingi na za vitenzi-jina. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kutafiti kuhusu nomino za wingi na za vitenzi-jina. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za wingi na za vitenzi-jina. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za wingi na za vitenzi-jina na kuzitungia sentensi na vifungu sahihi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti mtandaoni kwa kutumia kifaa chenye teknolojia saidizi kusakura nomino za wingi na za vitenzi-jina kisha kuwasomea wenzake darasani ili wamtotee maoni. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko:

- Maslahi ya wanyama: mwanafunzi anapotunga aya na sentensi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za wingi na za vitenzi-jina.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia aina za nomino.
- Social Studies na Agriculture: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya utunzaji wa wanyama.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Tarakilishi/vipakatalishi vyenye teknolojia saidizi, kapu maneno, mti maneno, kadi maneno, kadi za breli, chati/ chati za breli na vifaa halisi.

4.0 AINA ZA MALIASILI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
4.1 Kusikiliza na Kuzungumza	4.1.1 Nyimbo za Watoto na Bembelezi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya nyimbo za watoto na bembelezi, kufafanua sifa za nyimbo za watoto na bembelezi, kutaja mitindo ya uwasilishaji wa nyimbo za watoto na bembelezi, kuwasilisha nyimbo za watoto na bembelezi 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya nyimbo za watoto na bembelezi akiwa na wenzake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutafiti vitabuni au mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kuhusu sifa za nyimbo za watoto na bembelezi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasilisha matokeo ya utafiti wake kwa wenzake ili waweze kujadili sifa hizo. ● Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza vielelezo vya nyimbo za watoto na bembelezi kutoka kwa 	Kwa nini ni muhimu kutambua mitindo tofauti ya uwasilishaji?

		<p>e) kwa kuzingatia uwasilishaji ufaao, kuchangamkia uwasilishaji wa nyimbo za watoto na bembelezi ili kukuza ubunifu.</p>	<p>mwalimu, mgeni mwalikwa au kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi (<i>k.v. radio, rununu, kipakatalishi na runinga</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi ashirikiane na wenzake kujadili mitindo ya uwasilishaji wa nyimbo za watoto na bembelezi (<i>k.v. urudiaji wa sauti, maneno na vifungu vya maneno, uchezeshaji wa viungo vya mwili</i>) katika nyimbo walizosikiliza. ● Mwanafunzi aelekezwe kuimba nyimbo za watoto na bembelezi kwa kuzingatia mitindo mbalimbali ya uwasilishaji akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga nyimbo nyepesi za watoto na bembelezi akiwa peke yake au katika kikundi na kuziwasilisha kwa kutumia mitindo ifaayo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuimba wimbo wa watoto na bembelezi akiwa na mzazi au mlezi wake na kujadili ujumbe katika nyimbo hizo. 	
--	--	---	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu uwasilishaji wa nyimbo za watoto na bembelezi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kusikiliza nyimbo mbalimbali za watoto na bembelezi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga na kuwasilisha nyimbo za watoto na bembelezi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoimba na kuwasilisha nyimbo. Pia anapochangia ifaavyo katika shughuli za kikundi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi kuimba nyimbo za watoto na bembelezi.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Haki za watoto: mwanafunzi anapotunga na kuwasilisha nyimbo zinazohusu masuala ya watoto.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya tungo za fasihi simulizi.
- Creative Arts and Sport: somo hili pia linashughulikia uwasilishaji wa nyimbo na uimbaji.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji

Mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, rununu, redio, runinga), vitabu mbalimbali vyenye fonti zinazofaa na vitabu vya breli.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
4.2 Kusoma	<p>4.2.1 Kusoma kwa Ufasaha</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kusoma kifungu kwa kuzingatia matamshi bora, kusoma kifungu kwa kasi ifaayo, kusoma kifungu kwa kutumia sauti, kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo, kusoma kifungu kwa kuambatanisha kiimbo kifaazo(asiyeona), kuridhia kusoma makala kwa kuzingatia vipengele vinavyofanikisha mawasiliano. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kujadiliana na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kusoma makala kwa ufasaha. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutazama vielelezo vya video za watu wanaosoma kwa ufasaha makala (<i>k.v. hotuba na habari</i>) akiwa peke yake au na wenzake. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusikiliza vielelezo vya video ikiwa na maelezo ya matukio katika video zinazoonyeshwa za watu wanaosoma kwa ufasaha makala (<i>k.v. hotuba na habari</i>) akiwa peke yake au na wenzake. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza au ya kidijitali akizingatia matamshi bora akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi ya breli au ya kidijitali akizingatia matamshi na kiimbo bora akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu cha habari kwa kasi ifaayo kuhusu suala lengwa akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kusoma kifungu chenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza akizingatia sauti 	<p>Mbona unasoma kifungu kwa kasi ifaayo?</p>

			<p>ifaayo (<i>k.v. kiwango cha sauti na kiimbo</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusoma kifungu chenye maandishi ya breli akizingatia sauti ifaayo (<i>k.v. kiwango cha sauti na kiimbo</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo panapofaa (<i>k.v. ishara za uso na mikono</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusoma kifungu kwa kuambatanisha kiimbo kifaacho panapofaa (<i>k.v. toni/kiimbo kinachofaa</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma mbele ya wenzake kazi yake ili wamtotee maoni. ● Mwanafunzi amsomee mzazi au mlezi kusoma makala akizingatia vipengele vya usomaji bora. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapofanikiwa kusoma makala kwa ufasaha na anapojadiliana na wenzake katika kikundi kuhusu vipengele vya kimsingi vya kusoma kwa ufasaha. ● Kujiamini: mwanafunzi anaposoma kifungu kwa ufasaha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotumia ishara zifaazo wakati wa kusoma kifungu. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya kusoma anakuza hamu ya ujifunzaji. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi wanapojadili vipengele vya usomaji bora. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika mjadala wakati wa shughuli ya ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuwasomea wenzake kifungu. 				

- Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake katika kikundi kujadili vipengele vya usomaji bora.

Masuala Mtambuko:

Masuala ya elimu ya mazingira: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu maliasili.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia stadi ya kusoma.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia suala la maliasili.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kama vile rununu, tarakilishi/vipakatalishi, video , vitabu vyenye maandishi ya breli na vitabu vyenye fonti zinazofaa.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
4.3 Kuandika	4.3.1 Insha za Kubuni Masimulizi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua lugha ya kiubunifu katika insha za masimulizi, b) kueleza umuhimu wa lugha ya kiubunifu katika insha za masimulizi, c) kubainisha wahusika na mandhari katika insha za masimulizi, d) kueleza umuhimu wa wahusika na mandhari	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kutambua lugha ya kiubunifu katika vielelezo vya insha za masimulizi akiwa peke yake au katika kikundi. • Mwanafunzi ashirikiane na wenzake kujadili umuhimu wa lugha ya kiubunifu katika vielelezo vya insha za masimulizi. • Mwanafunzi aelekezwe kubainisha wahusika na mandhari katika vielelezo vya insha za masimulizi kutoka kwenye maandishi au vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi akiwa peke yake au katika kikundi. 	Kwa nini ni muhimu kubainisha wahusika na mandhari katika insha za masimulizi?

		<p>katika insha za masimulizi,</p> <p>e) kuandika insha ya masimulizi akizingatia lugha, wahusika na mandhari ifaavyo,</p> <p>f) kufurahia kuandika insha ya masimulizi akizingatia lugha, wahusika na mandhari ifaavyo ili kukuza ubunifu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi ashirikiane na wenzake kujadili umuhimu wa wahusika na mandhari katika insha za masimulizi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuandika insha ya masimulizi akitumia lugha kiubunifu na kuwabainisha wahusika na mandhari akizingatia suala lengwa. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika insha ya masimulizi akitumia lugha kiubunifu kwa breli akizingatia matumizi ya alama ya italiki na sheria za matumizi ya mikato kati kati na mwisho wa neno. ● Mwanafunzi awasomee wenzake insha aliyoandika ili waitathmini. ● Mwanafunzi amsome mzazi au mlezi wake kielelezo cha insha ya masimulizi kisha atambue matumizi ya lugha kiubunifu na ubainishaji wa wahusika na mandhari. 	
--	--	---	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadili kwa ufasaha umuhimu wa ubainishaji wa wahusika na mandhari katika insha za masimulizi. Pia anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waitathmini.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kusoma vielelezo vya insha ya masimulizi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha kwa kutumia lugha kiubunifu na kubainisha wahusika na mandhari.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika na kuwataka waitathmini.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha ya masimulizi.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. Pia anapotathmini insha za wenzake.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Masuala ya elimu ya mazingira: mwanafunzi anapoandika insha ya masimulizi kuhusu aina za maliasili kwa kuzingatia matumizi ya lugha kiubunifu, ubainishaji wa wahusika na mandhari.

Uhusiano na Masomo Mengine:

English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha ya masimulizi.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Kielelezo cha insha ya masimulizi, vifaa vya breli, vitabu vyenye maandishi ya breli/vyenye fonti zifaazo

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
4.4 Sarufi	4.4.1 Nyakati na Hali (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kubainisha vitenzi vilivyo katika wakati uliopo, uliopita na ujao katika matini, b) kutumia wakati uliopo, uliopita na ujao ifaavyo katika matini, c) kuchangamkia kutumia wakati uliopo, uliopita na ujao ifaavyo ili kuboresha mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona ashirikiane na wenzake katika kikundi kubainisha vitenzi vilivyo katika wakati uliopo, uliopita na ujao kutoka kwenye chati, mti maneno, kapu maneno zilizo na fonti zifaazo na rangi zisizotatiza au kwa kupigia mstari kwenye sentensi na vifungu. Mwanafunzi asiyeona ashirikiane na wenzake katika kikundi kubainisha vitenzi vilivyo katika wakati uliopo, uliopita na ujao kutoka kwenye kadi za breli, orodha maneno, sentensi na vifungu na kuviorodhesha. • Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu chenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza na kutambua nyakati zilizotumiwa akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusoma kifungu chenye maandishi ya breli na kutambua nyakati zilizotumiwa akiwa peke yake au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi kwa kutumia wakati uliopo, uliopita na ujao ufaao akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuandika sentensi kuhusu suala lengwa katika wakati uliopo, uliopita au ujao kwenye kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kuwasambazia wenzake mtandaoni ili wazibadilishe katika nyakati zinazozingatiwa. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuzingatia sheria za matumizi ya mikato katikati na mwisho wa neno kwenye kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kuwasambazia wenzake mtandaoni ili wazibadilishe katika nyakati zinazozingatiwa. 	Kwa nini tunatumia nyakati mbalimbali katika mawasiliano?

			<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kubadilisha nyakati katika kifungu kulingana na maagizo. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowatungia wenzake sentensi kwa kutumia wakati uliopo, uliopita na ujao ifaavyo. Pia anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika kazi za kikundi. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kuandika sentensi katika wakati lengwa na kuwasambazia wenzake mtandaoni. • Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi na kuzibadilisha katika wakati uliopo, uliopita na ujao ipasavyo. • Kujiamini: mwanafunzi anapochangia kutambua nyakati na kuzitungia sentensi ifaavyo. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Pia anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia. • Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko: Masuala ya elimu ya mazingira: mwanafunzi anapotunga sentensi na vifungu mbalimbali kuhusu suala lengwa.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia nyakati na hali. • Social Studies: somo hili pia linashughulikia maliasili. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: Tarakilishi/vipakatalishi vyenye teknolojia saidizi, rununu, kapu maneno, mti maneno, kadi maneno, kadi za breli, chati</p>				

5.0 UNYANYASAJI WA KIJINSIA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
5.1 Kusikiliza na Kuzungumza	5.1.1 Mazungumzo Mahususi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kutambua maamkuzi na maagano ya nyakati mbalimbali za siku, kutambua majibu ya maamkuzi na maagano ya nyakati mbalimbali za siku, kutambua maamkuzi yanayotumiwa na makundi mbalimbali ya kijamii pamoja na majibu ya maamkuzi hayo, kutumia maamkuzi na maagano mwafaka katika miktadha mbalimbali, kujenga mazoea ya kutumia maamkuzi na maagano mwafaka katika maisha ya kila siku ili kufanikisha mahusiano. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua, katika mazungumzo, kapu maneno, kadi maneno au matini mbalimbali zilizo na fonti zifaazo na rangi zisizotatiza, maamkuzi pamoja na majibu ya maamkuzi hayo (<i>k.v. habari za asubuhi: njema/nzuri, sabalkheri: aheri</i>) na maagano pamoja na majibu ya maagano hayo (<i>k.v. kwaheri: ya kuonana, alamsiki: binuru</i>) yanayotumiwa katika miktadha anuwai, akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua, katika mazungumzo, orodha maneno, kadi za breli au matini mbalimbali ya breli, maamkuzi pamoja na majibu ya maamkuzi hayo (<i>k.v. habari za asubuhi: njema/nzuri, sabalkheri: aheri</i>) na maagano pamoja na majibu ya maagano hayo (<i>k.v. kwaheri: ya kuonana, alamsiki: binuru</i>) yanayotumiwa katika miktadha anuwai, akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kutambua maamkuzi mwafaka kwa kuzingatia mahusiano ya kijamii (<i>k.v. mtoto kwa</i> 	<ol style="list-style-type: none"> Kwa nini ni muhimu kujua maamkuzi na maagano yanayotumiwa katika jamii yako? Kwa nini ni muhimu kujua maamkuzi na maagano mbalimbali?

			<p><i>mzazi; shikamoo: marahaba, mwanafunzi kwa mwalimu; shikamoo: marahaba</i>) na maagano mwafaka kulingana na nyakati za siku akiwa peke yake au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza mazungumzo kuhusu suala lengwa katika kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi (<i>k.v. simu, redio na kinasa sauti</i>) na kutaja maamkuzi na maagano yaliyotumiwa, akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuigiza mazungumzo (<i>k.v. kati ya mwalimu na mwanafunzi, mwanafunzi na mwanafunzi na mtoto na mzazi au mlezi</i>) akiwa katika kikundi kwa kuzingatia maamkuzi na maagano mwafaka. ● Mwanafunzi ashirikiane na wenzake kujadili kuhusu maamkuzi na maagano yanayotumiwa na makundi mbalimbali katika jamii zao. ● Mwanafunzi ashiriki mazungumzo na mzazi au mlezi wake kwa kuzingatia maamkuzi na maagano mwafaka. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoigiza mazungumzo na wenzake kwa kuzingatia maamkuzi na maagano yafaayo. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kusikiliza maamkuzi na maagano mbalimbali. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoigiza maamkuzi na maagano mbalimbali. ● Kujiamini: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na kutumia maamkuzi na maagano kwa ukakamavu. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na mzazi au mlezi akizingatia maamkuzi na maagano mwafaka. Pia anapojadili na wenzake kuhusu maamkuzi na maagano katika jamii zao. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anaposhiriki katika uigizaji na anapotunza vifaa vya kidijitali vinavyotumiwa.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapotumia maamkuzi na maagano ifaayo akizingatia umri, cheo au rika.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia maamkuzi na maagano.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, simu, redio), kadi maneno, kadi za breli, kapu maneno, matini ya breli, matini mbalimbali

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
5.2 Kusoma	5.2.1 Kusoma kwa Ufahamu (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu, b) kueleza habari za kifungu cha ufahamu kwa ufupi, c) kueleza maana ya msamiati kulingana na muktadha wa kifungu cha ufahamu,	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi, lini</i>) katika kifungu cha ufahamu chenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi, lini</i>) katika kifungu cha ufahamu chenye maandishi ya breli akiwa peke yake au katika kikundi. 	Ni vipi tunadondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu?

		<p>d) kuchangamkia kusoma kwa ufahamu ili kukuza uelewa wa habari.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua msamiati mpya (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha ufahamu na kuueleza kwa kutumia kamusi yenye fonti inayofaa na <i>rangi isiyotatiza</i> akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua msamiati mpya (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha ufahamu na kuueleza kutumia kifaa cha kidijitali kilicho na teknolojia saidizi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika habari za kifungu cha ufahamu kwa ufupi akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika habari za kifungu cha ufahamu kwa ufupi akizingatia matumizi ya mikato katikati na mwisho wa neno akiwa pekee yake au kushirikianana mwenzake. ● Mwanafunzi awawasilishie wenzake kazi yake ili wantolee maoni. ● Mwanafunzi amsomee mzazi au mlezi kifungu cha ufahamu na kisha kujibu maswali. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kusoma kifungu. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kusoma na kudondoa habari katika kifungu. ● Ubunifu: mwanafunzi anaposoma kwa ufasaha na kubainisha ujumbe katika kifungu na kukiandika kwa ufupi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anoposakura na kusoma makala mbalimbali ya suala lengwa ili kusoma vifungu. 				

<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Masuala ya kijinsia: mwanafunzi anaposoma matini kuhusu suala lengwa.
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia stadi ya kusoma. ● Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi, kamusi mbalimbali.</p>

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
5.3 Kuandika	5.3.1 Insha ya Maelekezo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya insha ya maelekezo, b) kutambua aina za insha za maelekezo,	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya insha ya maelekezo akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua anwani ya insha ya maelekezo ambayo amesoma kwenye matini yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza akiwa peke yake, wawiliwawili au katika 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni vipi utamwelekeza rafiki yako nyumbani kwenu ili asipotee njia? 2. Kwa nini ni muhimu kutandaa

		<p>c) kueleza sifa za insha ya maelekezo,</p> <p>d) kuandaa mpangilio wa hatua za insha ya maelekezo,</p> <p>e) kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele muhimu vya insha ya maelekezo,</p> <p>f) kufurahia kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele vyake muhimu ili kufanikisha mawasiliano.</p>	<p>kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua anwani ya insha ya maelekezo ambayo amesoma kwenye matini ya breli akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua aina za insha za maelekezo kwenye maandishi yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza au vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua aina za insha za maelekezo kwenye maandishi ya breli au vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili sifa za insha ya maelekezo kwa kuzingatia vielelezo vya insha kwenye matini za kimaandishi au za kidijitali (<i>k.v. usahihi wa habari, mpangilio wa maelezo wenye mantiki, lugha sahili na maelezo yanayotoka upande mmoja</i>). ● Mwanafunzi ashiriki katika kikundi kuandaa mpangilio ufaao wa hatua za insha ya maelekezo. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele vyake muhimu (<i>k.v. anwani na mpangilio mwafaka wa hatua</i>) huku akitumia vipengele vya lugha vinavyotumiwa kuelekeza ili kumjengea msomaji taswira kamili ya anachoelekezwa kufanya. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele vyake muhimu kwa kuzingatia matumizi ya mikato katikati na mwisho wa neno (<i>k.v. anwani na mpangilio mwafaka wa hatua</i>) huku akitumia vipengele vya lugha vinavyotumiwa kuelekeza ili kumjengea msomaji taswira kamili ya anachoelekezwa kufanya. 	<p>mpangilio wa hatua za insha ya maelekezo?</p>
--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake katika kikundi insha aliyoandika darasani au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya maelekezo akizingatia anwani na mpangilio mwafaka wa hatua huku akitumia vipengele vya lugha vinavyotumiwa kuelekeza ili kumjengea msomaji taswira kamili ya anachoelekezwa kufanya. <i>Mwanafunzi asiyeona aandike akizingatia matumizi ya mikato katikati na mwisho wa neno.</i> ● Mwanafunzi awesomee wenzake katika kikundi insha aliyoandika darasani au kuwasambazia kwenye vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi ashirikiane na wenzake kusahihisha insha ya maelekezo aliyoandika kwa kuzingatia anwani na mpangilio ufaao wa hatua. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoandika insha kwa ufasaha na anapoisoma vizuri. Pia anaposhiriki na wenzake katika kujadili kuhusu insha ya maelekezo. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali kusambazia insha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoteua lugha mwafaka na kufaulu kutoa maelezo bayana ya anachoelekeza. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waitolee maoni. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha hadharani. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko:

Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala la kijinsia.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Kielelezo cha insha ya maelekezo, kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi k. v rununu, tarakilishi/vipakatalishi, vitabu vya marejeleo vya breli na vitabu vya marejeleo vyenye hati inayofaa.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Liliopendekezwa
5.4 Sarufi	5.4.1 Nyakati na Hali (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kubainisha vitenzi vilivyo katika wakati uliopo hali ya kuendelea, uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea katika matini, b) kutumia wakati uliopo hali ya kuendelea, uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea ifaavyo katika matini, c) kuchangamkia kutumia wakati uliopo hali ya	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kushirikiana na wenzake katika kikundi kubainisha vitenzi vilivyo katika wakati uliopo hali ya kuendelea, uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea kutoka kwenye chati, mti maneno, kapu maneno zilizo na fonti zifaazo na rangi zisizotatiza au kwa kuvipigia mstari kwenye sentensi na vifungu. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kushirikiana na wenzake katika kikundi kubainisha vitenzi vilivyo katika wakati uliopo hali ya kuendelea, uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea kutoka kwenye chati za breli, orodha maneno na kuziorodhesha au kwa 	Kwa nini tunazingatia nyakati na hali mbalimbali katika mawasiliano?

		<p>kuendelea, uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea ifaavyo ili kuboresha mawasiliano.</p>	<p>kuviandika kwa italiki kwenye sentensi na vifungu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu kilicho na fonti inayofaa na rangi isiyotatiza au chenye maandishi ya breli kuhusu suala lengwa na kutambua nyakati na hali zilizotumiwa akiwa peke yake au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi kwa kutumia wakati uliopo hali ya kuendelea, uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea ifaavyo akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuandika sentensi kuhusu suala lengwa katika wakati uliopo hali ya kuendelea, uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea kwenye kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kuwasambazia wenzake mtandaoni ili waziweke katika nyakati na hali zinazozingatiwa. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika sentensi akizingatiwa matumizi ya mikato katikati na mwisho wa neno kuhusu suala lengwa katika wakati uliopo hali ya kuendelea, uliopita hali ya kuendelea na ujao hali ya kuendelea kwenye kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kuwasambazia wenzake mtandaoni ili waziweke katika nyakati na hali zinazozingatiwa. • Mwanafunzi aelekezwe kubadilisha nyakati na hali katika kifungu kulingana na maagizo. 	
--	--	---	--	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika kazi za kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kuandika sentensi katika wakati na hali lengwa na kuwasambazia wenzake mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapobadilisha nyakati na hali mbalimbali na kutunga sentensi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapochangia kutambua nyakati na hali na kuzitungia sentensi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi wake kubadilisha nyakati na hali katika kifungu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala la kijinsia.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia nyakati na hali.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi, chati , kadi maneno,kadi za breli, chati za breli, kapu maneno na orodha ya maneno.

6.0 USALAMA SHULENI				
Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
6.1 Kusikiliza na Kuzungumza	6.1.1 Kusikiliza kwa Kufasiri (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza kwa usahihi masuala yanayozungumziwa katika matini ya kusikiliza, b) kufasiri habari katika matini ya kusikiliza, c) kueleza maana ya msamiati kama ulivyotumika katika matini ya kusikiliza, d) kutabiri kitakachotokea katika matini kwa kurejelea vidokezo katika matini ya kusikiliza, e) kufurahia kufasiri matini za kusikiliza ili kukuza stadi ya kusikiliza.	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kueleza masuala yanayozungumziwa katika matini aliyosikiliza kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au katika vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (<i>k.v. simu, redio, kipakatalishi au runinga</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kufasiri habari katika matini aliyosikiliza akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya msamiati wa suala lengwa kama ulivyotumika katika habari aliyosikiliza akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kutabiri kitakachotokea katika matini kwa kurejelea vidokezo (<i>k.v. picha, kichwa/anwani na toni ya mzungumzaji</i>) vilivyopo katika matini akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi ashirikiane na mzazi au mlezi kusikiliza na kuchanganua habari katika matini za aina mbalimbali kuhusu suala lengwa. 	Kwa nini ni muhimu kuzingatia misamiati katika uchanganuzi wa habari?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoeleza kwa ufasaha masuala yanayozungumziwa katika matini aliyosikiliza.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia ipasavyo vifaa vya kidijitali chenye teknolojia saidizi kama vile simu, redio, kipakatalishi au runinga kusikiliza matini.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapotabiri kitakachotokea katika matini aliyosikiliza.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowaelezea wenzake kuhusu masuala yanayozungumziwa katika matini aliyosikiliza.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoeleza masuala yanayozungumziwa katika matini aliyosikiliza.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi na kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wengine katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Suala la usalama: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kikundi kuchanganua habari kwenye matini aliyosikiliza kuhusu usalama shuleni.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusikiliza na kufasiri matini.
- Creative Arts and Sports, Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v *simu, redio, kipakatalishi au runinga*)

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
6.2 Kusoma	<p>6.2.1 Kusoma kwa Kina</p> <p>Maudhui na Dhamira</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kueleza dhana za maudhui na dhamira katika fasihi, kueleza maudhui katika novela, kufafanua dhamira katika novela, kutoa muhtasari wa dhamira na maudhui kuhusu novella, kujenga mazoea ya usomaji wa kazi za fasihi katika maisha ya kila siku. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya maudhui katika fasihi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua maudhui mbalimbali katika novela yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua maudhui mbalimbali katika novela ya breli iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kujadili maudhui ya novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi awasilishie wenzake darasani uchambuzi wake kuhusu maudhui ili waitolee maoni. Mwanafunzi aelekezwe kuandika maelezo mafupi kuhusu maudhui katika novela aliyosoma. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kushirikiana na mzazi au mlezi kusoma chapisho la novela ya breli au kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kutoka mtandaoni na kutambua ujumbe wake. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kushirikiana na 	<p>Mbona ni muhimu kusoma vitabu vya fasihi?</p>

			<p>mzazi au mlezi kusoma chapisho la novela yenye hati inayofaa na rangi isiyotatiza au kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kutoka mtandaoni na kutambua ujumbe wake.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya dhamira katika fasihi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua dhamira ya novela <i>ya breli</i> iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au akiwa na wenzake. Mwanafunzi aliye the upungufu wa kuona kutambua dhamira ya novela yenye hati inayofaa na rangi isiyotatiza iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika maelezo mafupi kuhusu dhamira ya novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye the upungufu wa kuona amsomee mzazi au mlezi novela yenye hati inayofaa na rangi isiyotatiza iliyochapishwa au mtandaoni kwa kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kutambua dhamira yake. Mwanafunzi asiyeona amsomee mzazi au mlezi novela ya breli iliyochapishwa au kutoka mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kutambua dhamira yake. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotambua na kujadili maudhui na dhamira kwenye novela akiwa na wenzake katika kikundi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasilishia wenzake ufupisho wa maudhui na dhamira ili waujadili na kutoa maoni.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapochambua maudhui na dhamira katika novela na kushirikiana na mzazi au mlezi katika uchambuzi.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapotambua na kujadili maudhui na dhamira kwenye novela katika kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapotoa maoni kuhusu uwasilishaji wa wengine ili kuwarekebisha na kuwahimiza.
- Umoja: mwanafunzi anapotagusana na wengine katika kikundi ili kutambua na kujadili maudhui na dhamira kwenye novela.

Masuala Mtambuko:

Utunzi na usalama wa watoto: mwanafunzi anaposoma novela na kuchambua dhamira na maudhui yaliyomo.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa kina.
- Creative Arts and Sports, Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kama vile tarakilishi/vipakatalishi, vitabu vya marejeleo vya breli na vitabu vya marejeleo vyenye fonti zinazofaa.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>6.3 Kuandika</p>	<p>6.3.1 Insha za Kubuni</p> <p>Picha</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kubuni anwani inayooana na kisa atakachosimulia kutokana na picha katika matini,</p> <p>b) kutoa maelezo dhahiri kuhusu matukio katika picha kwenye matini,</p> <p>c) kutoa maelezo dhahiri kuhusu matukio katika maelezo ya picha kwenye matini(asiyeona),</p> <p>d) kuandika kisa chenye maelezo dhahiri kutokana na picha katika matini,</p> <p>e) kuandika kwa breli kisa chenye maelezo dhahiri kutokana na maelezo ya picha katika matini(asiyeona),</p> <p>f) kufurahia kusimulia kisa kutokana na picha ili kukuza ubunifu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona ashirikiane na wenzake katika kikundi kusimuliana matukio kutokana na picha kwenye matini kuhusu suala lengwa. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kushirikiana na wenzake katika kikundi kusimuliana matukio kutokana na maelezo ya picha kwenye matini kuhusu suala lengwa. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kubuni anwani inayooana na kisa atakachosimulia kutokana na picha kwenye matini akiwa peke yake au kwenye kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kubuni anwani inayooana na kisa atakachosimulia kutokana na maelezo ya picha kwenye matini ya breli akiwa peke yake au kwenye kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutoa maelezo dhahiri kuhusu matukio katika picha kwenye matini akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutoa maelezo dhahiri kuhusu matukio katika maelezo ya picha 	<p>Unabuni vipi anwani inayooana na kisa atakachosimulia kutokana na picha katika matini?</p>

			<p>kwenye matini akiwa peke yake au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuandika kisa chenye maelezo dhahiri kutokana na picha kwenye matini. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika kisa chenye maelezo dhahiri kutokana na maelezo ya picha kwenye matini, akizingatia sheria za matumizi ya mikato katikati na mwisho wa neno. ● Mwanafunzi awasomee wenzake kisa alichandika ili wakitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na mzazi au mlezi wake kutafiti mtandaoni kutumi akifaa ca kidijitali chenye teknolojia saidizi au vitabuni kuhusu insha za picha kisha wasimuliane visa kutokana na picha. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kujadiliana kuhusu matukio kwenye picha na kutoa maelezo dhahiri kutokana na picha hizo. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kutafiti kuhusu insha za picha mtandaoni. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoandika kisa chenye maelezo dhahiri kutokana na picha. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafuta habari mtandaoni au vitabuni na mzazi au mlezi wake. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Masuala ya usalama: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu usalama shuleni.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha.
- Creative Arts and Sports, Integrated Science na Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji :

Kielelezo cha insha ya maelezo, picha/maelezo ya picha, tarakilishi yenye teknolojia saidizi

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
6.4 Sarufi	6.4.1 Vitenzi Vikuu na Vitenzi Visaidizi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua vitenzi vikuu na visaidizi katika matini, b) kutumia vitenzi vikuu na visaidizi ipasavyo katika matini, c) kuchangamkia kutumia vitenzi vikuu na visaidizi ipasavyo katika mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua vitenzi vikuu (<i>k.v. alikuwa <u>anacheka</u>, angali <u>anasoma</u></i>) na visaidizi (<i>k.v. kuwa, weza, kuja, -ngali, bidi na wahi,)</i> kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno zilizo na fonti zifaazo na rangi zisizotatiza au tarakilishi yenye teknolojia saidizi akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua vitenzi vikuu (<i>k.v. alikuwa <u>anacheka</u>, angali <u>anasoma</u></i>) na visaidizi (<i>k.v. kuwa, weza, kuja, -ngali, bidi na wahi,)</i> kwenye chati za breli, kadi za breli, orodha maneno au tarakilishi yenye teknolojia saidizi akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kubainisha vitenzi vikuu na visaidizi katika sentensi au vifungu kwenye vitabu, chati zilizo na fonti zifaazo na rangi zisizotatiza au tarakilishi yenye teknolojia saidizi kwa kuvikolezea wino au kuvipigia mstari akiwa na wenzake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kubainisha vitenzi vikuu na visaidizi katika sentensi au vifungu kwenye vitabu au tarakilishi yenye teknolojia saidizi kwa kiziandika kwa italiki akiwa na wenzake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi kuhusu masuala mtambuko anuwai kwa kutumia vitenzi vikuu na visaidizi ipasavyo 	Unatofautisha vipi vitenzi vikuu na visaidizi?

			<p>akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani kwa kutumia vitenzi vikuu na visaidizi (<i>k.v. Mtoto huyu huwa anajali usalama wake</i>). 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapochangia kazi za kikundi huku akiwapa wenzake nafasi ya kushiriki na kutoa maoni yao. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi katika kutambua vitenzi vikuu na visaidizi. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi akitumia vitenzi vikuu na visaidizi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapochangia kutambua vitenzi vikuu na visaidizi na kuvitunga sentensi na vifungu sahihi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi wake kutunga sentensi zenye vitenzi vikuu na visaidizi vinavyohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wengine nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake na kuchangia katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Usalama shuleni: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu usalama kwa kutumia vitenzi vikuu na visaidizi. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia aina za vitenzi. ● Agriculture and Nutrition na Integrated Science: masomo haya pia yanashughulikia masuala ya usalama. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:</p> <p>Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (tarakilishi/vipakatalishi, rununu), kapu maneno, mti maneno, kadi maneno, kadi za breli, chati za breli, chati.</p>				

7.0 KUHUDUMIA JAMII SHULENI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
7.1 Kusikiliza na Kuzungumza	7.1.1 Kusikiliza kwa Ufahamu (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua ujumbe katika ufahamu wa kusikiliza, b) kueleza maana ya msamiati ulio katika ufahamu wa kusikiliza, c) kufasiri ujumbe kutokana na ufahamu wa kusikiliza, d) kuchangamkia kushiriki katika kusikiliza kwa ufahamu ili kukuza stadi ya kusikiliza kwa ufahamu. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ujumbe wa suala lengwa uliotumiwa katika ufahamu wa kusikiliza kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au kwenye kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi, akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana za msamiati wa suala lengwa kama ulivyotumiwa katika kauli au sentensi zilizosemwa akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuasikiliza kauli au vifungu vya sentensi kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu au mgeni mwalikwa akiwa peke yake na katika kikundi na kufasiri ujumbe katika kauli au sentensi hizo. ● Mwanafunzi ashirikiane na mzazi au mlezi kusikiliza ufahamu kuhusu suala lengwa kutoka kwa kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kutambua maana ya msamiati na ujumbe muhimu. 	Kwa nini ni muhimu kufasiri ujumbe kutokana na ufahamu wa kusikiliza?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kujadili kuhusu vipengele vya kuzingatia katika kusikiliza kwa ufahamu.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kusikiliza kauli na sentensi na kujibu.
- Ubunifu: mwanafunzi anaposikiliza na kusema upya alichambiwa. Pia anapofasiri wazo kuu.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapofasiri ujumbe kutokana na ufahamu wa kusikiliza.
- Kujiamini: mwanafunzi anaposikiliza kauli au sentensi na kujibu bila woga. Pia anapochangia katika shughuli ya kikundi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki shughuli ya kusikiliza kwa ufahamu na mzazi au mlezi wake na kujifunza njia bora za kusikiliza na kujibu katika shughuli ya kusikiliza kwa ufahamu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi. Pia anapoheshimu zamu ya wenzake katika mazungumzo.
- Upendo: mwanafunzi anapowasikiliza wasemaji kwa makini. Pia anapowapa wanafunzi wenzake zamu ya kuzungumza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika mazungumzo.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Mshikamanano wa kijamii: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya ujifunzaji wa kusikiliza kwa ufahamu kuhusu kuhudumia jamii shuleni.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: Masomo haya pia yanashughulikia dhana ya kusikiliza kwa ufahamu.
- Social Studies: Somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), vitabu mbalimbali vilivyoidhinishwa

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
7.2 Kusoma	7.2.1 Ufupisho (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya ufupisho ili kuupambanua, b) kutambua habari kuu za aya na kuzieleza kwa usahihi katika sentensi moja, c) kufupisha kifungu akizingatia mpangilio ufaao wa habari kutokana na matini, d) kufurahia kufupisha habari kwa usahihi katika mawasiliano ya kila siku.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya ufupisho akiwa peke yake au katika kikundi ili kuupambanua. ● Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi ya breli au ya kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza au ya kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua kwenye matini andishi yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza au ya kidijitali habari kuu za aya na kuzieleza kwa usahihi kwa kuzingatia mtazamo wa matini katika matini ya kufupishwa akishirikiana na wenzake. Mwanafunzi asiyeona aelekewe kutambua kwenye matini andishi ya breli au ya kidijitali habari kuu za aya na kuzieleza kwa usahihi kwa kuzingatia mtazamo wa matini katika matini ya kufupishwa akishirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kufupisha kifungu alichokisoma kwa kuzingatia mpangilio ufaao wa habari sahihi kutokana na matini akishirikiana na wenzake katika kikundi. 	Tunafupishaje kifungu?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi awawasilishie wenzake kazi yake ili waitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake katika kikundi habari kuu za aya kwenye kifungu alichosoma. ● Kujiamini: mwanafunzi anapoandaa ufupisho na kuwawasilishia wenzake ili waitolee maoni. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoandika ufupisho kwa kuzingatia mpangilio ufaao. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposoma kifungu mtandaoni na kudondoa hoja muhimu. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi wanapojadili hoja na maneno muhimu. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. Pia, anapojitolea kuiandaa kazi yake ili kuwawasilishia wenzake. ● Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake katika kikundi kujadili maneno na hoja muhimu katika kifungu. 				
<p>Masuala Mtambuko: Uongozi na utawala mwema: mwanafunzi anapofupisha kifungu kuhusu suala lengwa.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia ufupisho. ● Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: Kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kama vile rununu, tarakilishi/vipakatalishi, vitabu vya marejeleo vya breli, vitabu vya marejeleo yenye hati inayofaa, matini yenye hati inayofaa na matini ya breli.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>7.3 Kuandika</p>	<p>7.3.1 Insha za Kubuni</p> <p>Maelezo</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya insha ya maelezo, kutambua msamiati ufaao katika kutoa maelezo, kutambua umuhimu wa msamiati ufaao katika insha ya maelezo, kutumia msamiati ufaao kwa ufasaha katika kuandika insha ya maelezo, kufurahia kuandika insha za maelezo ili kujenga stadi ya kuandika. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kutambua msamiati ufaao katika kutoa maelezo (<i>k.v. vivumishi na vielezi</i>) kutoka kwa vielelezo vya insha kwenye matini za kimaandishi au za kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kupigia mstari maneno yaliyotumiwa kutoa maelezo katika kifungu akiwa peke yake au katika kikundi Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika maneno yaliyotumiwa kutoa maelezo katika kifungu akiwa peke yake au katika kikundi, akitumia alama ya italiki na herufi kubwa. Mwanafunzi aelekezwe kutambua umuhimu wa kuteua maneno yafaayo katika kielelezo cha insha ya maelezo (<i>k.v. kushawishi, kuburudisha, kupasha habari au kufunza</i>). Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuandika insha ya maelezo kwa kuzingatia msamiati ufaao ili kujenga maelezo dhahiri yenye kuathiri hisia mbalimbali na kutekeleza majukumu ya kushawishi, kuburudisha, kupasha habari au kufunza. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika insha akizingatia sheria za matumizi ya mikato katikati na mwisho wa neno, alama ya italiki na herufi kubwa. 	<p>Kwa nini ni muhimu kutambua msamiati ufaao katika insha ya maelezo?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi awesome wenzake insha aliyoandika ili waitolee maoni. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kusahihisha insha. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali chenye teknolojia saidizi kupigia mstari maneno yaliyotumiwa kutoa maelezo katika kifungu. ● Ubunifu: mwanafunzi anapofaulu kuandika insha inayosawiri picha halisi ya kitu anachoelezea. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waikosoe pamoja. ● Kujiamini: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi atakapoandika insha ya maelezo akizingatia suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha ya maelezo. ● Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: Kielelezo cha insha ya maelezo, vifaa vya breli na tarakilishi/vipakatalishi yenye teknolojia saidizi.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
7.4 Sarufi	7.4.1 Vitenzi Vishirikishi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua vitenzi vishirikishi katika matini, b) kutumia vitenzi vishirikishi katika matini, c) kuonea fahari matumizi ya vitenzi vishirikishi katika sentensi na vifungu.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kujadiliana na mwenzake maana ya vitenzi vishirikishi an <i>kuviandika daftarinini au karatasini mwa breli</i>. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuchopoa vitenzi vishirikishi (<i>k.v. ni, si, yu, ndiye, ndio, ndipo</i>) kwenye chati, orodha ya maneno, kadi maneno, kapu maneno zilizo na fonti zifaazo na rangi zisizotatiza au tarakilishi yenye teknolojia saidizi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika vitenzi vishirikishi (<i>k.v. ni, si, yu, ndiye, ndio, ndipo</i>) kwenye chati ya breli, orodha ya maneno, kadi za breli au tarakilishi yenye teknolojia saidizi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutaja vitenzi vishirikishi vinavyojitokeza katika sentensi na vifungu akiwa na wenzake katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutenga vitenzi vishirikishi katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwenye vitabu vyenye fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza, tarakilishi yenye teknolojia saidizi kwa kuvikolezea wino au kuvipigia mstari. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutenga vitenzi vishirikishi katika orodha ya maneno, sentensi au vifungu kwenye vitabu vya breli, tarakilishi yenye teknolojia saidizi kwa kuviandika kwa italiki. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi na vifungu kwa kutumia vitenzi vishirikishi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi zenye vitenzi vishirikishi zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani na kumsomea mzazi au mlezi wake (<i>k.v. mimi ni mwanafunzi mtifu</i>). 	Unatumia vipi vitenzi vishirikishi katika matini?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotaja kwa uwazi vitenzi vishirikishi vinavyojitokeza katika sentensi na vifungu. Pia anapojadiliana na mwenzake kuhusu maana ya kitenzi kishirikishi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi katika kutambua vitenzi vishirikishi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia vitenzi vishirikishi.
- Kujiamini: mwanafunzi anaposhiriki kutambua vitenzi vishirikishi na kuvitunga sentensi sahihi na vifungu kwa ukakamavu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Masuala ya huduma kwa jamii: mwanafunzi anapoandika sentensi na vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia vitenzi vishirikishi.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia aina za vitenzi.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Tarakilishi/vipakatalishi yenye teknolojia saidizi, rununu yenye teknolojia saidizi, kapu maneno, mti maneno, kadi maneno, chati za breli, kadi za breli, orodha maneno, chati.

8.0 ULANGUZI WA BINADAMU

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
8.1 Kusikiliza na Kuzungumza	8.1.1 Kuzungumza ili Kupasha Habari (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya kuzungumza ili kupasha habari ili kutofautisha na aina nyingine za uzungumzaji, kutambua aina za uzungumzaji wa kupasha habari, kueleza vipengele vya kuzingatia katika kuzungumza ili kupasha habari, kupasha habari kwa kutumia vipengele vifaavyo, kuchangamkia kupasha habari mbalimbali ili kufanikisha mawasiliano. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya kuzungumza ili kupasha habari akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi ashirikiane katika kikundi kujadili aina za uzungumzaji wa kupasha habari katika jamii yake (<i>k.v. mihadhara, mafunzo shuleni kuhusu suala fulani, maelezo kuhusu namna ya kutumia kifaa fulani, warsha, semina</i>). Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza aina mbalimbali za uzungumzaji kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa, wanafunzi wenzake au vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (<i>k.v. vinasasauti</i>). Mwanafunzi aelekezwe kutambua uzungumzaji wa kupasha habari kutoka kwenye aina za uzungumzaji alizosikiliza. Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya kuzingatia katika kuzungumza ili kupasha habari 	Kwa nini unatambua vipengele vya kuzingatia katika kuzungumza?

			<p><i>(k.v. kuteua mada, kuzingatia ukweli wa masuala kulingana na suala kuu unalozungumzia, kutumia lugha sahili kulingana na hadhira) akiwa peke yake au katika kikundi.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza uzungumzaji wa kupasha habari ukitolewa na mwalimu, mgeni mwalikwa au katika vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi na kutathmini kama umetumia vipengele vifaavyo vya kuzungumza ili kupasha habari. ● Mwanafunzi ashiriki katika uzungumzaji wa kupasha habari kuhusu suala lengwa akiwa peke yake au katika kikundi akitumia vipengele vifaavyo vya mazungumzo ya kupasha habari. ● Mwanafunzi ashiriki katika mazungumzo na mzazi au mlezi wake kuhusu suala lengwa huku akitumia vipengele vifaavyo vya kupasha habari. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kikundi kujadili aina za uzungumzaji wa kupasha habari katika jamii yake. Pia anapowaeleza wenzake kuhusu vipengele vya kuzingatia ili kufanikisha mawasiliano. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga uzungumzaji ili kupasha habari kuhusu suala lengwa. ● Uwazaji kina: mwanafunzi anapopasha habari kuhusu mambo mbalimbali yanayoathiri jamii. 				

- Kujiamini: mwanafunzi anaposhiriki katika uzungumzaji ili kupasha habari kuhusu suala lengwa.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki na mzazi au mlezi wake katika uzungumzaji ili kupasha habari kuhusu suala lengwa.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapoihusisha hadhira yake. Pia anapowapa wenzake zamu ya kushiriki katika mazungumzo kuhusu suala lengwa.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika kujifunza uzungumzaji ili kupasha habari.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.
- Amani: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi kwa utulivu.

Masuala Mtambuko:

- Masuala ya usalama: mwanafunzi anaposhiriki katika kupasha habari kuhusu suala la ulanguzi wa binadamu.
- Ulanguzi wa binadamu: mwanafunzi anapowapasha wenzake habari kuhusu ulanguzi wa binadamu.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: Masomo haya pia yanashughulikia kuzungumza ili kupasha habari.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii kama vile ulanguzi wa binadamu.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu),

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>8.2 Kusoma</p>	<p>8.2.1 Kusoma kwa Kina Mandhari na Ploti (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kueleza maana ya mandhari na ploti katika fasihi, kutambua mandhari mbalimbali na ploti ya novella, kueleza umuhimu wa mandhari na ploti ya novella, kuandika maelezo mafupi kuhusu mandhari na ploti ya novela aliyosoma, kuchangamkia nafasi ya mandhari na ploti katika kazi ya fasihi. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya mandhari katika fasihi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua mandhari mbalimbali katika novela yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua mandhari mbalimbali katika novela ya breli iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kujadili umuhimu wa mandhari ya novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa katika kikundi. Mwanafunzi awawasilishie wenzake darasani uchambuzi wake kuhusu mandhari. Mwanafunzi aelekezwe kuandika maelezo mafupi kuhusu mandhari ya novela iliyoteuliwa na mwalimu. Mwanafunzi asiyeona ashirikiane na mzazi au mlezi kusoma chapisho la novela ya breli au kutoka mtandaoni kwa kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kutambua mandhari yake. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona ashirikiane na mzazi au mlezi kusoma chapisho la novela yenye 	<p>Kwa nini ni muhimu kutambua mandhari na ploti?</p>

			<p>fonti inayofaa na rangi isiyotatiza au kutoka mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kutambua mandhari yake.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya ploti katika fasihi akiwa peke yake au wawiliwawili. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ploti ya novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili umuhimu wa ploti ya novela iliyoteuliwa na mwalimu akishirikiana na wenzake katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika maelezo mafupi kuhusu ploti ya novela iliyoteuliwa na mwalimu. ● Mwalimuaelekezwe kuwawasilishia wenzake darasani uchambuzi wake kuhusu ploti. ● Mwanafunzi asiyeona amsomee mzazi au mlezi novela iliyochapishwa kwa maandishi ya breli au kutoka mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kutambua ploti yake. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona amsome mzazi au mlezi novela iliyochapishwa kwa fonti ifaayo au kutoka mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kutambua ploti yake. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotambua na kujadili mandhari na ploti katika novela akiwa na wenzake katika kikundi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasilisha kazi yake darasani.
- Ubunifu: mwanafunzi anapochanganua habari katika novela ili kupata mandhari na ploti.
- Uwazaji kina: mwanafunzi anapoeleza umuhimu wa mandhari na ploti katika novela.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti na kujiandaa ili awawasilishie wenzake muhtasari wa mandhari na ploti.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapotambua na kujadili mandhari na ploti kwenye novela katika kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapotoa maoni kuhusu uwasilishaji wa wengine ili kuwarekebisha na kuwahimiza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anaposoma na kuchanganua novela.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wengine katika kikundi ili kutambua na kujadili mandhari na ploti kwenye novela.

Masuala Mtambuko:

Ulanguzi wa binadamu: mwanafunzi anapochangia katika kikundi, anapofanya uchambuzi kuhusu mandhari na ploti katika novela kuhusu suala kuu.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Language: Masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa kina.
- Social Studies: Somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii kama vile ulanguzi wa binadamu.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji :

Kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kama vile rununu, tarakilishi/vipakatalishi, vitabu vya marejeleo vya breli, vitabu vya marejeleo yenye fonti inayofaa, novela, novella ya breli, vifaa vya breli

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
8.3 Kuandika	8.3.1 Viakifishi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua matumizi ya kiulizi na koma katika matini, b) kutumia kiulizi na koma ipasavyo katika matini, c) kutumia kiulizi na koma ipasavyo katika matini ya breli(asiyeona), d) kufurahia matumizi bora ya kiulizi na koma katika matini. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua matumizi ya kiulizi (<i>k.v. mwishoni mwa sentensi ya swali</i>) na koma (<i>k.v. kutenga orodha ya vitu vitatu au kuandika anwani</i>) katika maneno, sentensi au vifungu vya maneno kwenye matini andishi au za kidijitali akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua nukta nundu zinazotumika kuunda alama ya kiulizi na koma. ● Mwanafunzi aelekezwe kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kusoma matumizi ya kiulizi na koma akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika maneno, sentensi au vifungu vya maneno kuhusu suala lengwa kwa kutumia kiulizi na koma ipasavyo akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika kwenye kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi (<i>k.v. tarakilishi</i>) kifungu kifupi kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia kiulizi na koma ipasavyo na kuwasambazia wenzake kwenye mtandao ili wakitolee maoni. ● Mwanafunzi ashirikiane na wenzake kusahihisha kifungu kuhusu suala lengwa ambacho hakijatumia kiulizi na koma ipasavyo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake kifungu alichandika na kuwataka waandike maneno, sentensi au vifungu vinavyostahili kuwa na kiulizi na koma. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni vipi kiulizi hutumiwa katika maandishi? 2. Ni vipi unatumia koma katika sentensi?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na mzazi au mlezi kutafiti mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au katika vitabu vya ziada kuhusu matumizi ya kiulizi na koma katika maneno, sentensi au vifungu. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kujadili matumizi ya kiulizi na koma. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kusoma matumizi ya kiulizi na koma. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoandika vifungu vyenye matumizi yafaayo ya kiulizi na koma ubunifu wake unajengeka. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi kutafiti mtandaoni au katika vitabu vya ziada kuhusu matumizi ya kiulizi na koma. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko: Haki za watoto : Mwanafunzi anapoandika sentensi kwa kutumia viakifishi wenzake.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uakifishaji. ● Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii kama vile ulanguzi wa binadamu. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: Kielelezo cha matumizi ya kiulizi na koma, vifaa vya breli, vitabu vya breli/vyenye fonti zifaazo, tarakilishi yenye teknolojia saidizi</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
8.4 Sarufi	8.4.1 Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> kutambua nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika matini, kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya A-WA na U-I katika matini, kutumia ipasavyo upatanisho wa kisarufi wa ngeli ya A-WA na U-I katika matini, kuchangamkia kutumia nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika matini. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuchopoa nomino za ngeli ya A-WA (<i>k.v. mtoto, ndege, samba na msichana</i>) na U-I (<i>k.v. mti na mkono</i>) kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno zilizo na fonti zifaazo na rangi zisizotatiza au tarakilishi yenye teknolojia saidizi akiwa peke, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua na kuorodhesha nomino za ngeli ya A-WA (<i>k.v. mtoto, ndege, samba na msichana</i>) na U-I (<i>k.v. mti na mkono</i>) kwenye orodha maneno, kadi maneno au tarakilishi yenye teknolojia saidizi akiwa peke, wawili wawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kutaja majina ya vitu katika mazingira ya shuleni yaliyo katika ngeli ya A-WA (<i>k.v. mwalimu, mwanafunzi na mpishi</i>) na U-I (<i>k.v. mti na mlango</i>) akiwa na wenzake katika kikundi. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutenga nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika orodha ya nomino, sentensi au vifungu kwenye vitabu, chati zilizo fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza au kwenye tarakilishi yenye teknolojia saidizi, kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari akiwa peke yake au wawiliwawili. 	Unatumia vipi ngeli ya A-WA na U-I?

			<p>Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutenga nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika orodha ya nomino, sentensi au vifungu kwenye vitabu vya breli au kwenye tarakilishi yenye teknolojia saidizi, kwa kuziandika kwa italiki akiwa peke yake au wawiliwawili.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya A-WA na U-I katika sentensi na mafungu ya maneno <i>yenye fonti zinazofaa na rangi isiyotatiza au yenye maandishi ya breli</i> akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi au vifungu vyenye upatanisho ufaao wa kisarufi kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya A-WA na U-I akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi amtajie mzazi au mlezi wake majina yaliyo katika ngeli ya A-WA (<i>k.v. mama, kuku na ndege</i>) na U-I (<i>k.v. mti, mto, mkeka na msitu</i>) katika mazingira ya nyumbani. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kazi ya kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali katika kutambua nomino katika ngeli ya A-WA na U-I.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za ngeli ya A-WA na U-I.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua nomino za ngeli ya A-WA na U-I na kuzitungia sentensi na vifungu sahihi.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mzazi au mlezi wake nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika mazingira ya nyumbani.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Haki na majukumu ya kibinadamu: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kutenga nomino za ngeli ya A-WA na U-I katika sentensi na vifungu.
- Masuala ya usalama: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya A-WA na U-I.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia upatanisho wa kisarufi.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya ulanguzi wa binadamu.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (tarakilishi/vipakatalishi, rununu), kapu maneno, mti maneno kadi maneno, orodha ya nomino, chati, kadi za breli na vifaa halisi.

9.0 MATUMIZI YA VIFAA VYA KIDIJITALI KATIKA MAWASILIANO

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>9.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>9.1.1 Kusikiliza kwa Kina (Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua sauti /d/ na /nd/ katika silabi na maneno, kutamka sauti /d/ na /nd/ ipasavyo ili kuzitofautisha kimatamshi katika silabi na maneno, kuchangamkia matamshi bora ya sauti /d/ na /nd/ katika mazungumzo ya kawaida ili kufanikisha mawasiliano. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kutambua sauti /d/ na /nd/ katika maneno na silabi (<i>k.v. doa/ndoa; duni/nduni; dugu/ndugu</i>) akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kutafuta maneno yenye sauti /d/ na /nd/ katika matini andishi na za kidijitali na kuyatamka ipasavyo akiwa na mwenzake. Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza wenzake wakitamka maneno yenye sauti /d/ na /nd/ na kuwatolea maoni kwa heshima. Mwanafunzi aelekezwe kutunga vitanzandimi vinavyotumia sauti /d/ na /nd/ na kujirekodi kwa kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi (<i>k.v. simu, tabuleti, redio na kanda za sauti</i>). Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza vitanzandimi alivyovirekodi akiwa na wenzake ili kuvitathmini. Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza vitanzandimi vinavyotumia sauti /d/ na /nd/ katika kifaa cha kidijitali chenye 	<p>Kwa nini ni muhimu kutambua jinsi ya kutamka sauti /d/ na /nd/?</p>

			<p>teknolojia saidizi (<i>k.v. simu, redio na kanda za sauti.</i>) akiwa na wenzake katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuhakiki matamshi ya sauti /d/ na /nd/ kama zilivyotumiwa katika vitanzandimi alivyovisikiliza. ● Mwanafunzi ashiriki mazungumzo na mzazi au mlezi wake kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti /d/na /nd/. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika mazungumzo na kutamka sauti /d/ na /nd/ ipasavyo. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi katika kusikiliza vitanzandimi vyenye sauti lengwa. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotafuta maneno yenye sauti lengwa na kuyatamka ipasavyo. ● Kujiamini: mwanafunzi anapotamka ipasavyo sauti lengwa na anapochangia katika kazi ya kikundi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo na mzazi au mlezi kwa kuzingatia matamshi bora ya sauti lengwa. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi na kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia. ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko: Usalama: mwanafunzi anapotamka na kutofautisha sauti lengwa na wenzake katika kikundi.</p>				

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya kutofautisha na kutamka sauti.
- Pre-Technical Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa kidijitali.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Chati, michoro na picha au maelezo ya picha na michoro, mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), mti maneno na kapu maneno.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
9.2 Kusoma	<p data-bbox="422 315 674 415">9.2.1 Ufahamu wa Kifungu cha Kushawishi</p> <p data-bbox="422 532 569 565">(Vipindi 2)</p>	<p data-bbox="697 315 1102 380">Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p data-bbox="697 386 1102 818">a) kudondoa habari mahususi katika kifungu cha ufahamu, b) kueleza maana ya msamiati na vifungu vya maneno katika kifungu cha ufahamu, c) kueleza habari za kifungu cha ufahamu kwa ufupi, d) kuchangamkia usomaji wa ufahamu ili kukuza uelewa wa habari.</p>	<ul data-bbox="1127 331 1724 1382" style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi na lini</i>) katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu ya kuona aelekezwe kueleza maana ya msamiati kuhusu suala lengwa (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi na kueleza kwa kutumia kamusi yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kueleza maana ya msamiati kuhusu suala lengwa (<i>k.v. maneno na nahau</i>) katika kifungu cha ufahamu cha kushawishi na kueleza kwa kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika habari za kifungu cha ufahamu cha kushawishi kwa ufupi akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake. ● Mwanafunzi awawasilishie wenzake kazi yake ili wamtotee maoni. ● Mwanafunzi amsomee mzazi au mlezi kifungu cha ufahamu na kujibu maswali. 	<p data-bbox="1747 315 1990 493">Kwa nini ni muhimu kudondoa habari mahususi katika kifungu?</p>

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kazi za kikundi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kukamilisha kikamilifu kazi yake ya ufahamu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Usalama mtandaoni: mwanafunzi anaposoma kifungu cha ufahamu kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa ufahamu.
- Pre-Technical Studies: somo hili pia linashughulikia suala la matumizi ya vifaa vya kidijitali.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kama vile rununu, tarakilishi/vipakatalishi, vitabu vya marejeleo vya breli, vitabu vya marejeleo vyenye fonti zinazofaa

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Liliopendekezwa
9.3 Kuandika	9.3.1 Insha za Kubuni Masimulizi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze; <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua vipengele vinavyozingatiwa kujenga wazo katika insha ya masimulizi, b) kueleza vipengele vinavyojenga wazo katika insha ya masimulizi, c) kuandika insha ya masimulizi akikuza wazo katika aya ipasavyo, d) kufurahia utunzi wa insha za masimulizi zenye mpangilio mzuri wa wazo. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua vipengele vinavyozingatiwa kujenga wazo (<i>k.v. mada, utangulizi, kati na hitimisho</i>) katika insha ya masimulizi kwenye matini za kimaandishi na za kidijitali akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi ashirikiane na wenzake kueleza vipengele vinavyojenga mawazo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya masimulizi akizingatia sehemu ya mwanzo, kati na hitimisho. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika insha ya masimulizi akizingatia alama ya italiki, herufi kubwa na sheria za matumizi. ● Mwanafunzi awesome wenzake insha aliyoandika au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi ashirikiane na wenzake kusahihisha insha ya masimulizi aliyoandika kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia vipengele vya mwanzo, kati na hitimisho. 	Kwa nini ni muhimu kutambua vipengele vinavyozingatiwa kujenga wazo?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapoandika na kuwasomea wenzake insha aliyoiandika.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kusambazia insha.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya masimulizi yenye kuzingatia vipengele vifaavyo vya kujenga wazo.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoiandika ili waikosoe pamoja.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuandika na kuwasomea wenzake insha.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Utunzi na haki za watoto: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi, anaposahihisha insha na wenzake na kujifunza ukakamavu, stahamala na kujiamini.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English Kenya Sign Languages: somo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha.
- Computer Science: somo hili pia linashughulikia suala la matumizi ya vifaa vya kidijitali.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Kielelezo cha insha ya masimulizi, vifaa vya breli, nakala ya vipengele vinavyo jenga wazo na barua pepe.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
9.4 Sarufi	<p>9.4.1 Ngeli na Upatanisho wa Kisarufi</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua nomino katika ngeli ya KI-VI na LI-YA katika matini,</p> <p>b) kutambua viambishi vya upatanisho wa kisarufi vya ngeli ya KI-VI na LI-YA katika matini,</p> <p>c) kutumia ipasavyo upatanisho wa kisarufi wa ngeli ya KI-VI na LI-YA katika matini,</p> <p>d) kuchangamkia kutumia nomino katika ngeli ya KI-VI na LI-YA ipasavyo ili kuimarisha umilisi wa lugha.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuchopoa nomino katika ngeli ya KI-VI (<i>k.v. kiwambo - viwambo, kipakatalishi - vipakatalishi, kitabu - vitabu, chama – vyama na kidole - vidole</i>) na LI-YA (<i>k.v. gari – magari na jiwe - mawe</i>) kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno zilizo na fonti zifaazo na rangi zisizotatiza au tarakilishi yenye teknolojia saidizi akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua na kuorodhesha nomino katika ngeli ya KI-VI (<i>k.v. kiwambo - viwambo, kipakatalishi - vipakatalishi, kitabu - vitabu, chama – vyama na kidole - vidole</i>) na LI-YA (<i>k.v. gari – magari na jiwe - mawe</i>) kwenye orodha ya maneno yenye maandishi ya breli au tarakilishi yenye teknolojia saidizi akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutaja vifaa vya shuleni vyenye majina ya ngeli ya KI-VI (<i>k.v. kifutio – vifutio na kiti - viti</i>) na LI-YA (<i>k.v. tunda - matunda, jicho - macho, shamba - mashamba, jiko – meko na bega -</i> 	<p>Unatumia vipi nomino katika ngeli ya KI-VI na LI-YA?</p>

			<p><i>mabega,) akiwa na wenzake katika kikundi.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona elekezwe kutenga nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA katika orodha ya nomino, sentensi au vifungu kwenye vitabu zilizo na fonti zifaazo na rangi zisizotatiza, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi, chati za maneno kwa kuzikolezea wino au kuzipigia mstari akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutenga nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA katika orodha ya nomino, sentensi au vifungu kwenye vitabu vya breli, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi, kadi za breli kwa kuziandika katika italiki akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua viambishi vya upatanisho vya kisarufi vya ngeli ya KI-VI na LI-YA katika sentensi na mafungu yenye fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza au maandishi ya breli akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi au vifungu vyenye upatanisho ufaao wa kisarufi kuhusu 	
--	--	--	--	--

			<p>suala lengwa kwa kutumia nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi amtajie mzazi au mlezi wake majina ambayo yamo katika ngeli ya KI -VI (<i>k.v. chandarua-vyandarua, kijiko-vijiko na chakula – vyakula</i>) na LI-YA (<i>k.v. jiko - meko, shamba – mashamba na embe - maembe</i>) katika mazingira ya nyumbani. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika kazi za kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi ipasavyo kutambua nomino katika ngeli ya KI-VI na LI-YA. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA. ● Kujiamini: mwanafunzi anapotambua nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA na kuzitungia sentensi na vifungu vilivyo na upatanisho ufaao wa kisarufi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mzazi au mlezi wake nomino za ngeli ya KI-VI na LI-YA katika mazingira ya nyumbani. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				

Masuala Mtambuko:

- Mshkamano wa kijamiii: mwanafunzi anapochangia na kushirikiana na wenzake katika kikundi.
- Usalama mtandaoni: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia nomino katika ngeli ya KI-VI na LI-YA.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia upatanisho wa kisarufi.
- Pre-Technical Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya matumizi ya vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Tarakilishi/vipakatalishi yenye teknolojia saidizi, rununu yenye teknolojia saidizi, kapu maneno, mti maneno, kadi maneno, kadi za breli, chati, vitavu vya breli na vitabu vyenye hati zinazofaa.

10.0 KUJITHAMINI				
Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
10.1 Kusikiliza na Kuzungumza	10.1.1 Nyimbo za Kazi na za Dini (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya nyimbo za kazi na za dini ili kuzibainisha, b) kutambua mazingira ambapo nyimbo za kazi na za dini huimbwa, c) kueleza ujumbe katika nyimbo za kazi na za dini, d) kuwasilisha nyimbo za kazi na za dini kwa kuzingatia hisia na ishara za mwili e) kuchangamkia nyimbo za kazi na za dini kama vipera vya fasihi simulizi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza kielelezo cha wimbo wa kazi na wa dini kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi (<i>k.v. radio, rununu, kipakatalishi na runinga</i>) wakiwa wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya nyimbo za kazi na za dini ili kuzibainisha akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua mazingira ambapo nyimbo za kazi na za dini huimbwa akishirikiana na mwenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza ujumbe katika nyimbo za kazi na za dini akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi awasilishe nyimbo za kazi na za dini kuzingatia hisia na ishara akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujirekodi akiimba nyimbo za kazi na za dini kwa kutumia vifaa vya kidijitali vyenye <i>teknolojia saidizi</i> na kusikiliza akiwa na wenzake. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Unatambua vipi mazingira ya nyimbo za kazi na za dini? 2. Kwa nini unatofautisha nyimbo za kazi na za dini?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki kutambua vipengele vya kimsingi vya nyimbo za kazi na dini kwenye kikundi.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi katika kusikiliza nyimbo mbalimbali za kazi na za dini. Pia anapojirekodi akiimba nyimbo za kazi na za dini.
- Ubunifu: mwanafunzi anapowasilisha nyimbo za kazi na za dini akizingatia hisia na ishara za mwili zifaazo au kiimbo kinachofaa.
- Kujiamini: mwanafunzi anapowasilisha nyimbo kwa wepesi na ukakamavu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za uimbaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapochukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi na pia kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia.
- Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Haki za watoto: mwanafunzi anapotunga na kuwasilisha nyimbo za kazi na za dini.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya tungo za fasihi simulizi.
- Creative Arts and Sports: somo hili pia linashughulikia aina za nyimbo.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu), mti maneno, kapu maneno, vitabu mbalimbali vyenye hati zinazofaa na vitabu vya breli.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
10.2 Kusoma	<p>10.2.1 Kusoma kwa Kina</p> <p>Wahusika</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua wahusika katika novela, kueleza sifa za wahusika katika novela, kueleza uhusiano kati ya wahusika katika novela, kuandika muhtasari wa sifa za wahusika katika novela, kutambua mafunzo yanayotokana na matendo ya wahusika katika novela , kujenga mazoea ya usomaji wa kazi za kifasihi katika maisha ya kila siku. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua wahusika katika novela ya breli iliyoteuliwa na mwalimu, akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua wahusika katika novela yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza iliyoteuliwa na mwalimu, akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kujadili sifa za wahusika katika novela iliyoteuliwa na mwalimu (<i>k.v. usiri, uovu, ukali na udadisi</i>) akiwa na wenzake katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kuigiza wahusika katika novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake kwenye kikundi ili kukuza uelewa wa sifa zao. Mwanafunzi aelekezwe kueleza uhusiano kati ya wahusika katika novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. 	<p>Unatambua vipi wahusika katika novela?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutazama video kuhusu wahusika katika novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusikiliza matukio ya video na apewe maelezo ya matukio katika video inayooneshwa kuhusu wahusika katika novela iliyoteuliwa na mwalimu akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuandaa muhtasari kuhusu sifa za wahusika katika video aliyotazama. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandaa muhtasari kuhusu sifa za wahusika katika matukio ya video aliyoisikiliza kwa kuzingatia matumizi ya mikato katikati na mwisho wa neno. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili mafunzo yanayotokana na matendo ya wahusika akiwa peke yake au na wenzake. ● Mwanafunzi amsimulie mzazi au mlezi wake hadithi ya novela na kujadiliana kuhusu wahusika wawili. 	
--	--	--	---	--

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoigiza na wenzake wahusika katika novela.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotazama video kuhusu wahusika katika novela kwenye vifaa vya kidijitali.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoigiza wahusika katika novela.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochambua sifa za wahusika katika novela.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomhadithia mzazi au mlezi hadithi ya novela na kujadiliana kuhusu wahusika.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika majadiliano ya kuwachambua wahusika katika kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Usalama: mwanafunzi anaposoma novela kutoka mtandaoni.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa kina.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kama vile rununu, tarakilishi/vipakatalishi, projekta, vitabu vyenye maandishi ya breli, vitabu vyenye hati zinazofaa, novela, novella ya breli

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
10.3 Kuandika	10.3.1 Barua ya Kuomba Msamaha (Vipindi 2)	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kueleza umuhimu wa barua rasmi ya kuomba msamaha, kutambua ujumbe katika barua rasmi ya kuomba msamaha, kutambua vipengele vya kimuundo vya barua rasmi ya kuomba msamaha, kuandika barua rasmi ya kuomba msamaha kwa kuzingatia ujumbe, muundo na lugha ifaayo, kufurahia kujieleza kwa njia ifaayo kupitia kwa barua. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kueleza umuhimu wa kuandika barua rasmi ya kuomba msamaha kuhusu matukio mbalimbali (<i>k.v. kukosa kuhudhuria darasa na kuchelewa kufika shuleni</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kutambua ujumbe unaoafiki barua rasmi ya kuomba msamaha kwa kujadiliana na mwenzake. Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya kimuundo vya barua rasmi ya kuomba msamaha (<i>k.v. anwani, suala linaloshughulikiwa na sahihi</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kujadili na wenzake kuhusu lugha inayofaa katika uandishi wa barua rasmi ya kuomba msamaha. Mwanafunzi aelekezwe kuandika barua rasmi ya kuomba msamaha kuhusu matukio mbalimbali na kuwasomea wenzake darasani ili waitolee maoni. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuandika barua rasmi ya kuomba msamaha akizingatia sharia za matumizi ya mikato katikait na mwisho wa neno, alama ya italiki na herufi kubwa. Mwanafunzi aelekezwe kuandika barua ya kuomba msamaha katika kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kuwasambazia wenzake kupitia mtandao ili waitolee maoni. 	<ol style="list-style-type: none"> Kwa nini unatambua vipengele vya kimuundo vya barua rasmi? Kwa nini ni muhimu kuandika barua ya kuomba msamaha kwa kuzingatia ujumbe, muundo na lugha?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kujadili vipengele vya barua rasmi ya kuomba msamaha.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kuandika barua na kuisambazia wengine.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika barua rasmi ya kuomba msamaha.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoandika barua rasmi ya kuomba msamaha.
- Uwazaji kina: mwanafunzi anapowaza kuhusu matukio yanayomfanya mtu kuomba msamaha.
- Uraia: mwanafunzi anapoomba msamaha anajenga mshikamano katika jamii au taifa.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa nafasi wenzake kuchangia katika shughuli za ujifunzaji.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.
- Amani: mwanafunzi anapoandika barua kuomba msamaha.

Masuala Mtambuko:

Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anapoandika barua ya kuomba msamaha.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha za kiuamilifu.
- Religious Education: somo hili pia lina masuala yanayohimiza msamaha.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Tarakilishi/vipakatalishi vyenye teknolojia saidizi, kielelezo cha barua ya kuomba msamaha, vifaa vya breli na nakala ya barua rasmi ya kuomba msamaha

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
10.4 Sarufi	10.4.1 Vinyume vya Maneno (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza dhana ya kinyume cha maneno, b) kutambua vinyume vya nomino na vivumishi katika matini, c) kutumia vinyume vya nomino na vivumishi katika matini, d) kuchangamkia kutumia vinyume vya nomino na vivumishi katika mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili maana ya kinyume cha maneno akiwa na mwenzake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua vinyume vya nomino (<i>k.v. mwanamume - mwanamke, mzee - kijana, mbingu - ardhi</i>) na vivumishi (<i>k.v. jasiri - mwoga</i>) kwa kutumia kadi maneno, mti maneno, kapu maneno zinazo maandishi ya breli au zinazo fonti zifaazo na rangi zisizotatiza akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua vinyume vya nomino (<i>k.v. mwanamume - mwanamke, mzee - kijana, mbingu – ardhi</i>) na vivumishi (<i>k.v. jasiri - mwoga</i>) kwa kutumia orodha maneno iliyo na maandishi ya breli akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona alekezwe kutambua vinyume vya nomino na vivumishi katika fungu la maneno lenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza (<i>k.v. orodha ya maneno, sentensi na vifungu vya maneno</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona alekezwe kutambua vinyume vya nomino na vivumishi katika fungu la maneno lenye maandishi ya breli (<i>k.v. orodha ya maneno, sentensi na vifungu vya maneno</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuchagua sentensi zinazoashiria matumizi ya vinyume 	Utatumia vipi vinyume vya nomino na vivumishi?

			<p>vya nomino na vivumishi kutoka kwa sentensi mbalimbali kwenye vitabu vyenye fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza, tarakilishi yenye teknolojia saidizi au chati yenye fonti inayofaa akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuchagua sentensi zinazoashiria matumizi ya vinyume vya nomino na vivumishi kutoka kwa sentensi mbalimbali kwenye vitabu vya breli, tarakilishi yenye teknolojia saidizi au kadi za breli akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi sahihi akitumia vinyume vya nomino na vivumishi akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kusakura mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au katika vitabu vya ziada vyenye fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza ili kupata vinyume zaidi vya nomino na vivumishi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusakura mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au katika vitabu vya ziada vyenye maandisih ya breli ili kupata vinyume zaidi vya nomino na vivumishi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotoa mchango wake katika kazi ya kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kutambua vinyume vya nomino na vivumishi. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuonyesha vinyume vya nomino na vivumishi. ● Kujiamini: mwanafunzi anaposhiriki katika kutambua vinyume vya nomino na vivumishi na kuvitungia sentensi sahihi. 				

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Kujithamini: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kuchopoa vinyume vya nomino na vivumishi na kutunga sentensi sahihi.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia vinyume vya maneno.
- Social Studies: somo hili pia hushughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Tarakilishi/vipakatalishi vyenye teknolojia saidizi, rununu yenye teknolojia saidizi, kapu maneno, mti maneno kadi maneno, chati na nyenzo halisi.

11.0 MAJUKUMU YA WATOTO

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
<p>11.1 Kusikiliza na Kuzungumza</p>	<p>11.1.1 Kuzungumza kwa Kuambatanisha na Vitendo/Ishara</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kueleza maana ya kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo au ishara,</p> <p>b) kutambua umuhimu wa kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo au ishara,</p> <p>c) kueleza vitendo au ishara zinazo ambatana na mazungumzo,</p> <p>d) kutoa mazungumzo kwa kuyaambatanisha na vitendo au ishara zifaazo,</p> <p>e) kujenga mazoea ya kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo au ishara ili</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua umuhimu wa kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo au ishara (<i>k.v. kumwelekeza mtu njia na kueleza jinsi ya kutayarisha chakula</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua umuhimu wa kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo(<i>k.v. kumwelekeza mtu njia na kueleza jinsi ya kutayarisha chakula</i>) akiwa 	<p>Kwa nini ni umuhimu kutumia vitendo tunapozungumza?</p>

		<p>kufanikisha mawasiliano.</p>	<p>peke yake, wawiliwawili au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuigiza jinsi ya kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi ashiriki na wenzake katika kikundi kusikiliza au kutazama mazungumzo yanayoambatanisha vitendo au ishara kutoka kwa mwalimu, mgeni mwalikwa au kwenye vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili vitendo au ishara za kuambatanisha na mazungumzo akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza au kutazama mazungumzo yanayoambatana na vitendo au ishara kuhusu suala lengwa na kubainisha vipengele vya kuzungumza 	
--	--	---------------------------------	--	--

			<p>kwa aina hii vilivyozingatiwa akiwa katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasilisha mazungumzo yanayoambatana na vitendo au ishara kuhusu suala lengwa kwa kuzingatia vitendo au ishara zifaazo akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi ashirikiane na mzazi au mlezi wake katika kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo au ishara kuhusu suala lengwa. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotumia lugha nyepesi kuwaelimisha wenzake kuhusu majukumu ya watoto huku akiambatanisha na vitendo au ishara. ● Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anaposhiriki katika kuzungumza kwa kuambatanisha na vitendo na kufafanua namna ya kutekeleza jambo fulani. ● Ubunifu: mwanafunzi anapowasilisha mazungumzo kuhusu suala lengwa kwa kutumia mbinu zifaazo za kufanikisha mazungumzo. ● Kujiamini: mwanafunzi anapojadili na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kuzungumza na kuambatanisha na vitendo katika kikundi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake zamu ya kushiriki katika mazungumzo bila kuwakata kauli. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapovitunza vifaa vya kidijitali anavyovitumia kuwaelezea wenzake kuhusu suala fulani. 				

- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki na wengine na kuchangia katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhiriki mazungumzo kwa kuambatanisha na vitendo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia stadi ya uzungumzaji.
- Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia majukumu ya watoto.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu), vifaa vya breli na vitabu vyenye fonti zinazofaa

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
11.2 Kusoma	11.2.1 Kusoma kwa Mapana (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza ujumbe wa matini ya kujichagulia, b) kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia, c) kutumia ipasavyo msamiati aliosoma katika matini ya kujichagulia, d) kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma, e) kujenga mazoea ya kusoma matini mbalimbali katika maisha ya kila siku.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza ujumbe wa matini ya kujichagulia aliyosoma akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua msamiati uliotumiwa katika matini ya kujichagulia (<i>andishi ya breli, andishi yenye fonti inayofaa au ya kidijitali chenye teknolojia saidizi; ya kisayansi, kisiasa, kihistoria, kifasihi na michezo</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutumia kamusi yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza kutafuta maana za maneno asiyoyajua akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kutafuta maana za maneno asiyoyajua akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujenga rekodi ya msamiati aliojifunza katika daftari au karatasi ya breli. ● Mwanafunzi aelekezwe kutungia mwenzake sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma. ● Mwanafunzi aelekezwe kutoa muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma na kuwasilisha kwa wenzake ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kusakura mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa nini ni umuhimu kusoma matini? 2. Utatumia vipi misamiati uliosoma katika matini?

			saidizi na kujichagulia matini ya ziada kisha aisome.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotangamana na wenzake na kuwawasilishia muhtasari wa matini ya kujichagulia aliyosoma. ● Kujiamini: mwanafunzi anapomtungia mwenzake sentensi kutokana na msamiati wa matini ya kujichagulia akizingatia ufasaha wa lugha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapomtungia mwenzake sentensi akitumia msamiati katika matini aliyoisoma. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapojichagulia matini ya kusoma na kutafuta maana za maneno asiyoyajua kwenye kamusi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anaposakura mtandaoni na kujichagulia matini ya kusoma. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake wanapowasilisha muhtasari wa matini ya kujichagulia waliyosoma. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kutafuta na kusoma matini aliyojichagulia. Pia anapozingatia nidhamu anaposakura mtandaoni. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutunga sentensi akitumia msamiati aliojifunza. 				
<p>Masuala Mtambuko: Masuaia ya kijinsi: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu suala lengwa.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English Kenya Sign Languages: Masomo haya pia yanashughulikia kusoma kwa mapana. ● Social Studies na Religious Education: Masomo haya pia yanashughulikia majukumu ya watoto. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: Kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kama vile rununu, tarakilishi/vipakatalishi, vitabu vyenye maandishi ya breli, vitabu vyenye hati zinazofaa, chati, kadi za breli na kamusi mbalimbali yenye hati inayofaa.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
11.3 Kuandika	<p>11.3.1 Insha za Kubuni</p> <p>Maelezo</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua vipengele vya mpangilio wa insha ya maelezo, kueleza mpangilio wa insha ya maelezo, kuandika insha ya maelezo inayozingatia mpangilio ufaao wa maelezo, kufurahia kuandika insha za maelezo katika maisha ya kila siku akizingatia mpangilio ufaao wa maelezo. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kutambua mpangilio wa insha ya maelezo katika matini za kimaandishi au za kidijitali (<i>k.v. mpangilio unaozingatia mahali, hasa kama maelezo yanahusu mahali na mpangilio unaozingatia mfuatano wa matukio kiwakati</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kushirikiana na wenzake kueleza jinsi maelezo yalivyopangwa katika insha ya maelezo (<i>k.v. mfuatano ufaao wa matukio kuanzia la kwanza hadi la mwisho na matumizi ya viungio kuendeleza wazo</i>). Mwanafunzi aelekezwe kuandika vidokezo vya insha vinavyozingatia jinsi maelezo yalivyopangwa katika insha ya maelezo kuhusu suala lengwa akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya maelezo akizingatia mpangilio ufaao wa maelezo. Mwanafunzi awasomee wenzake insha aliyoandika au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi ili waitolee maoni. Mwanafunzi ashirikiane na wenzake kusahihisha insha ya maelezo aliyoandika akizingatia mpangilio ufaao wa maelezo. 	<p>Kwa nini kupanga matukio katika insha ya maelezo?</p>

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- **Mawasiliano na ushirikiano:** mwanafunzi anapoandika insha na kuwasomea wenzake darasani.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kuwasambazia wenzake insha.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha yenye mpangilio mzuri wa maelezo.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake kwa ufasaha insha aliyoandika ili waikosoe pamoja.
- Kujiamini: mwanafunzi anapoandika insha na kuwasomea wenzake.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi na pia anaposahihisha insha na wenzake.
- Majukumu ya watoto: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha.
- Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia majukumu ya watoto.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Kielelezo cha insha ya maelezo, vifaa vya breli, tarakilishi/kipakatalishi yenye teknolojia saidizi na nakala ya barua rasmi.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
11.4 Sarufi	11.4.1 Mnyambuliko wa Vitenzi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa katika vitenzi, b) kutumia vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa, c) kuchangamkia kutumia vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa ili kujenga ufasaha wa lugha.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa (<i>k.v. som-a, som-e-a, som-w-a</i>) mtawalia akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuteua vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa (<i>k.v. soma, somea, somwa</i>) mtawalia, kwenye chati, kadi maneno, kapu maneno zilizo na fonti zifaazo na rangi zisizotatiza au tarakilishi yenye teknolojia saidizi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuteua vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa (<i>k.v. soma, somea, somwa</i>) mtawalia, kwenye orodha maneno au kwenye tarakilishi yenye teknolojia saidizi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kugeuza vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa akiwa na wenzake katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutenga vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa katika sentensi na vifungu kwenye vitabu vyenye fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza, tarakilishi yenye teknolojia saidizi na kuvikolezea wino au kuvipigia mstari akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutenga vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa katika sentensi na vifungu kwenye vitabu vyenye fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza au tarakilishi yenye teknolojia saidizi na 	Unatumia vipi vitenzi katika kauli ya kutenda?

			<p>kuviandika kwa italiki akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi au vifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia vitenzi katika kauli ya kutenda, kutendea na kutendwa akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotoa mchango wake katika kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kutambua vitenzi katika kauli mbalimbali. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia vitenzi katika kauli mbalimbali. ● Kujiamini: mwanafunzi anapotambua viambishi vya kauli mbalimbali. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kuteua vitenzi katika kauli mbalimbali. ● Majukumu ya watoto: mwanafunzi anapoandika kifungu kuhusu suala lengwa kwa kutumia vitenzi katika kauli mbalimbali. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia mnyambuliko wa vitenzi. ● Social Studies na Religious Education: masomo haya pia yanashughulikia majukumu ya watoto. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:</p> <p>Tarakilishi/vipakatalishi yenye teknolojia saidizi, rununu yenye teknolojia saidizi, picha za vitu mbalimbali, chati, vitabu vyenye maandishi ya breli na vitabu vyenye fonti zinazofaa.</p>				

12.0 MAGONJWA AMBUKIZI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
12.1 Kusikiliza na Kuzungumza	12.1.1 Kusikiliza kwa Makini (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua hoja muhimu katika habari aliyosikiliza, b) kuwasilisha hoja muhimu katika habari, c) kujenga mazoea ya kutambua hoja katika habari anayosikiliza ili kuimarisha usikilizaji wa makini.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua hoja muhimu katika habari aliyosikiliza kuhusu suala lengwa akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi asikilize habari kuhusu suala lengwa na kutaja hoja muhimu kwa maneno machache. ● Mwanafunzi aelekezwe kutafiti mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kuhusu suala lengwa na kuwawasilishia wenzake hoja muhimu kwa maneno machache. ● Mwanafunzi amsome mzazi au mlezi habari kuhusu suala lengwa na kushirikiana kutambua hoja. 	Kwa nini ni muhimu kutambua hoja katika habari uliyosikiliza?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowatolea wenzake hoja muhimu katika habari aliyosikiliza inayochangia uelewa wa suala hilo.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kusikiliza na kuwatajia wenzake hoja muhimu kuhusu suala lengwa kwa ufupi.
- Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anaposikiliza habari, kuichanganua na kutambua hoja muhimu.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotafiti kwenye mtandao kuhusu suala lengwa kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi na kuwasilisha hoja kuu kwa ufupi. Pia anaposhiriki mazungumzo na mzazi au mlezi wake kuhusu suala lengwa na kuiwasilisha habari hiyo upya kwa hoja fupi.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoiwasilisha upya habari aliyosikiliza kupitia hoja kuu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapowapa wengine fursa ya kutambua na kusema hoja muhimu bila kuwakatiza.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia kujifunzia.

Masuala Mtambuko:

Magonjwa ya kuambukizwa na yasiyoambukizwa: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika mazungumzo kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia stadi ya kusikiliza.
- Integrated Science, Agriculture and Nutrition: masomo haya pia yanashughulikia magonjwa ambukizi.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), vitabu mbalimbali vyenye hati zinazofaa na vitabu vya breli, vifaa vya breli

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
12.2 Kusoma	12.2.1 Kusoma kwa Ufasaha (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kusoma kifungu kwa kuzingatia matamshi bora, b) kusoma kifungu kwa kasi ifaayo, c) kusoma kifungu kwa kutumia sauti, d) kusoma kifungu kwa kuambatanisha ishara zifaazo, e) kuridhia kusoma makala kwa kuzingatia vipengele vinavyofanikisha mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kujadiliana na wenzake vipengele vya kuzingatia katika kusoma makala kwa ufasaha. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona atazame vielelezo vya video za watu wanaosoma makala kwa ufasaha (<i>k.v. hotuba na habari,</i>) akiwa peke yake au na wenzake. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusikiliza vielelezo vya matukio ya video za watu wanaosoma makala kwa ufasaha (<i>k.v. hotuba na habari,</i>) akiwa peke yake au na wenzake. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi yenye hati inayofaa na rangi isiyotatiza au ya kidijitali chenye teknolojia saidizi akizingatia matamshi bora akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusoma kifungu kuhusu suala lengwa katika matini andishi ya breli au ya kidijitali chenye teknolojia saidizi akizingatia matamshi bora akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu cha habari chenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza au chenye maandishi ya breli kwa kasi ifaayo kuhusu suala lengwa akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma kifungu chenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza au yenye maandishi ya breli akizingatia sauti ifaayo (<i>k.v. kiwango cha sauti na kiimbo</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kusoma kifungu chenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza kwa kuambatanisha ishara zifaazo panapofaa (<i>k.v. ishara za uso na mikono</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kusoma kifungu kwa 	Kwa nini tunasoma kifungu kwa kuambatanisha ishara?

			<p>kutumia kiimbo kinachofaa akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusoma mbele ya wenzake kazi yake ili wamtotee maoni. ● Mwanafunzi amsomee mzazi au mlezi makala akizingatia vipengele vya usomaji bora. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapofanikiwa kusoma makala kwa ufasaha na anapojadiliana na wenzake katika kikundi kuhusu vipengele vya kimsingi vya kusoma kwa ufasaha. ● Kujiamini: mwanafunzi anaposoma kifungu kwa ufasaha. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotumia ishara wakati wa kusoma kifungu. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli ya kusoma anakuza hamu ya ujifunzaji. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi wanapojadili vipengele vya usomaji bora. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika mjadala wakati wa shughuli ya ujifunzaji katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuwasomea wenzake kifungu. ● Umoja: mwanafunzi anapotangamana na wenzake katika kikundi kujadili vipengele vya usomaji bora. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <p>Magonjwa yanayoambukizwa na yasiyoambukizwa: mwanafunzi anaposoma kifungu kuhusu magonjwa ambukizi.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English, Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia stadi ya kusoma. ● Agriculture and Nutrition na Integrated Science: masomo haya pia yanashughulikia magonjwa ambukizi. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:</p> <p>Kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kama vile rununu, tarakilishi/vipakatalishi, vitabu vyenye maandishi ya breli, vitabu vyenye fonti zinazofaa, vifaa vya breli</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
12.3 Kuandika	12.3.1 Hotuba ya Kupasha Habari (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya hotuba ya kupasha habari, b) kutambua hotuba ya kupasha habari katika matini, c) kueleza ujumbe, lugha na muundo wa hotuba ya kupasha habari, d) kuandika hotuba ya kupasha habari kwa kuzingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao, e) kuchangamkia nafasi ya hotuba ya kupasha habari katika mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya hotuba ya kupasha habari akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadiliana na wenzake kuhusu ujumbe (<i>unaolenga kuelimisha kundi lengwa</i>), lugha (<i>nyepesi inayoeleweka</i>) na muundo ufaao wa hotuba ya kupasha habari. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili na wenzake miktadha inayochochea hotuba ya kupasha habari. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili na wenzake vidokezo vinavyoweza kutumiwa katika kuandika hotuba ya kupasha habari. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kuandika hotuba ya kupasha habari kuhusu suala lengwa akizingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao kisha awasambazie wenzake mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au kuwasomea darasani ili waitolee maoni. Mwanafunzi asiyeona azingatie alama ya italiki, herufi kubwa na sheria za matumizi ya mikato katikati na mwisho wa neno katika breli kuandika hotuba ya kupasha habari kuhusu suala lengwa akizingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao kisha awasambazie wenzake mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au kuwasomea darasani ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika hotuba ya kupasha habari kuhusu suala linaloathiri jamii yao na kumsomea mzazi au mlezi wake. 	Kwa nini ni muhimu kueleza ujumbe, lugha, na muundo wa hotuba?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotoa mchango wake katika kikundi kuhusu hotuba ya kupasha habari.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi kuandika hotuba ya kupasha habari na kuisambaza kwa mtandao.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika hotuba ya kupasha habari.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoandika ya kupasha habari kuhusu suala linaloathiri jamii yao na kumsomea mzazi au mlezi wake.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.
- **Amani:** mwanafunzi anapoweza kuwapasha wenzake habari kwa utulivu.

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kujadili ujumbe, lugha na muundo wa hotuba ya kupasha habari.
- Elimu ya afya na kujikinga: mwanafunzi anapoandika hotuba ya kupasha habari kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa kiuamilifu.
- Agriculture and Nutrition na Integrated Science: masomo haya pia yanashughulikia magonjwa ambukizi.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Kielelezo cha hotuba ya kupasha habari, vifaa vye kidijitali vyenye teknolojia saidizi, nakala ya hotuba ya kupasha habari na vifaa vya breli.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
12.4 Sarufi	12.4.1 Aina za Sentensi (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya sentensi sahili na ambatano, b) kutambua sentensi sahili na ambatano katika matini, c) kutunga sentensi sahili na ambatano, d) kuchangamkia matumizi ya sentensi sahili na ambatano katika mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya sentensi sahili na ambatano akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutenga sentensi sahili na ambatano katika orodha ya sentensi kwenye vitabu, chati zilizo na fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza au tarakilishi yenye teknolojia saidizi kwa kuzipigia mstari au kuzikolezea wino akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutenga sentensi sahili na ambatano katika orodha ya sentensi kwenye vitabu vyenye maandishi ya breli, orodha ya maneno au tarakilishi yenye teknolojia saidizi kwa kuziandika kwa italiki akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutaja sentensi sahili na ambatano zinazojitokeza katika vifungu akiwa na wenzake katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi sahili na ambatano ipasavyo kuhusu suala lengwa akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuunganisha sentensi sahili mbili au zaidi kuunda sentensi ambatano akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa nini ni muhimu kueleza maana ya sentensi sahili na ambatano? 2. Unatofautishaje sentensi sahili na ambatano?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kuunda sentensi sahili kutokana na sentensi ambatano akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi amtungie mzazi au mlezi sentensi sahili na ambatano zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotaja sentensi sahili na ambatano zinazojitokeza katika vifungu akiwa na wenzake. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi katika kutambua sentensi sahili na ambatano. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia sentensi sahili na ambatano. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua sentensi sahili na ambatano katika kifungu. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtungia mzazi au mlezi wake sentensi sahili na ambatano zinazohusu shughuli katika mazingira ya nyumbani. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kutunga sentensi sahili na ambatano. ● Magonjwa yanayoambukizwa na yasiyoambukizwa: mwanafunzi anapotunga sentensi sahili na ambatano kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia aina za sentensi. ● Agriculture and Nutrition na Integrated Science: masomo haya pia yanashughulikia magonjwa ambukizi. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi, kapu maneno, mti maneno, kadi maneno au chati/kadi za breli, vifaa halisi.</p>				

13.0 UTATUZI WA MIZOZO

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
13.1 Kusikiliza na Kuzungumza	13.1.1 Wahusika katika Nyimbo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua wahusika katika wimbo, b) kuchambua wahusika katika wimbo, c) kueleza mafunzo kutokana na wahusika katika wimbo, d) kufurahia kushiriki katika uchanganuzi wa wahusika katika nyimbo.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza wimbo akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua wahusika katika wimbo aliousikiliza (<i>k.v. mwimbaji, hadhira lengwa na wahusika wengine kwenye wimbo</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kuchambua akiwa na wenzake wahusika katika wimbo anaousikiliza. ● Mwanafunzi aelekezwe kuimba au asikilize wimbo katika vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (<i>k.v. simu, redio, kipakatalishi na runinga</i>) kuhusu suala lengwa akiwa na wenzake huku akichukua nafasi mbalimbali (<i>k.v. mwimbaji au hadhira</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza mafunzo kutokana na wahusika katika wimbo akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga wimbo kuhusu mada lengwa na kuwawasilishia wenzake ili kuchanganua wahusika. 	Unaweza tambua vipi wahusika katika wimbo?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi ashirikiane na mzazi au mlezi kuchanganua wahusika katika nyimbo mbalimbali kutoka kwa jamii yake. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi na kuchambua wahusika kwa njia wazi akiwa na wenzake. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kusikilizia nyimbo. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga wimbo kuhusu suala lengwa na kuwawasilishia wenzake. ● Uwazaji kina na utatuzi wa matatizo: mwanafunzi anapochanganua wahusika na nafasi zao katika wimbo. ● Kujiamini: mwanafunzi anapowawasilishia wenzake wimbo alioutunga. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapochanganua wimbo kuhusu mada lengwa na mzazi au mlezi wake. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi na kutunza vifaa vya kidijitali anavyotumia. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Utatuzi wa mizozo: mwanafunzi anapoimba nyimbo kuhusu suala lengwa. ● Masuala ya kijamii: mwanafunzi anapoimba nyimbo kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia tungo za fasihi simulizi. ● Social Studies: masomo haya pia yanashughulikia utatuzi wa mizozo. ● Creative Arts: Somo hili pia linashughulikia uwasilishaji wa nyimbo. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:</p> <p>Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, rununu,), vitabu mbalimbali vyenye fonti zinazofaa na vitabu vya breli, vifaa vya breli</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
13.2 Kusoma	13.2.1 Kusoma kwa Kina Mbinu za Lugha (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya mbinu za lugha katika fasihi, b) kutambua mbinu za lugha katika novela, c) kueleza umuhimu wa mbinu za lugha zilizotumiwa katika novela, d) kufurahia kuchanganua matumizi ya mbinu za lugha katika fasihi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana ya mbinu za lugha katika fasihi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua mbinu za lugha (<i>k.v. tashbihi, sitiari, nahau, methali, tasfida na tanakali za sauti</i>) katika novela yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua mbinu za lugha (<i>k.v. tashbihi, sitiari, nahau, methali, tasfida na tanakali za sauti</i>) katika novela yenye maandishi ya breli iliyoteuliwa na mwalimu akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza umuhimu wa mbinu za lugha zilizotumiwa katika novela iliyoteuliwa na mwalimu wakiwa wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kuhakiki uwasilishaji wa wenzake na kutoa maoni. 	Kwa nini mbinu za lugha zina umuhimu zinapotumiwa katika kifungu?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kufanya utafiti maktabani au mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi kuhusu matumizi ya mbinu za lugha katika novela inayofaa. ● Mwanafunzi amtajie mzazi au mlezi matumizi ya mbinu za lugha katika novela aliyoisoma. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kutambua mbinu za lugha kwenye novela aliyosoma akiwa na wenzake katika kikundi. ● Kujiamini: mwanafunzi anapowawasilishia wenzake muhtasari wa matumizi ya mbinu za lugha katika novela kwa kutetea hoja zake. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapofanya utafiti maktabani na mtandaoni kuhusu matumizi ya mbinu za lugha katika novela. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapotangamana na wenzake katika kikundi kujadili mbinu za lugha katika novela huku akiheshimu maoni yao. ● Upendo: mwanafunzi anapohakiki uwasilishaji wa wenzake huku akiwakosoa kwa upendo na kuwahimiza. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojiandaa ipasavyo ili kuwawasilishia wenzake kazi yake. Pia anapochukua hatua ya kutafiti kuhusu matumizi ya mbinu za lugha maktabani au mtandaoni. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko: Utatuzi wa mizozo: mwanafunzi anapoeleza ujumbe katika Novela.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughuliikia kusoma kwa kina. ● Social Studies: masomo haya pia yanashughulikia utatuzi wa mizozo. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: Tarakilishi/vipakatalishi yenye teknolojia saidizi, kinasasauti yenye teknolojia saidizi, rununu yenye teknolojia saidizi, projekta na kamusi mbalimbali zenye fonti zinazofaa, novela, novela za breli</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadisi Yaliyopendekezwa
13.3 Kuandika	<p>13.3.1 Insha za Kubuni</p> <p>Maelezo</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <p>a) kutambua mambo ya kimsingi katika uandishi wa insha ya maelezo,</p> <p>b) kuandika insha ya maelezo inayodhihirisha sifa za mtu,</p> <p>c) kuchangamkia kutoa maelezo kamilifu kuhusu kitu au jambo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua dhana ya insha ya maelezo akiwa peke yake au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua mambo ya kimsingi katika uandishi wa insha ya maelezo akiwa na wenzake katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadiliana na wenzake kuhusu mada ya insha ya maelezo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandaa vidokezo vya insha ya maelezo kuhusu sura na matendo ya mtu anayelengwa katika insha ya maelezo akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona apewe maelezo kuhusu mtu anayelengwa kisha andae vidokezo vya insha ya maelezo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya maelezo inayotoa sifa za mtu akizingatia muundo ufaao na inayohusisha suala lengwa kisha awesome wenzake darasani. ● Mwanafunzi aelekezwe kubuni insha ya maelezo inayotoa sifa za mtu kisha awasambazie wenzake mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi ili waitolee maoni. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kwa nini vigezo vinatumika katika kuandika insha ya maelezo? 2. Unaandika vipi insha ya maelezo?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi atoe maoni kuhusu insha za wenzake kwa upendo. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kujadiliana kuhusu insha ya maelezo. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kuandika insha ya maelezo na kuisambaza mtandaoni. ● Ubunifu: mwanafunzi anapoandika insha ya maelezo kwa muundo ufaao. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapobuni na kusambaza insha kwa wenzake. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapotolea insha za wenzake maoni. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Utatuzi wa mizozo: mwanafunzi anapoandika insha kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha za maelezo. ● Social Studies: masomo haya pia yanashughulikia utatuzi wa mizozo. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: Kielelezo cha insha ya maelezo, nakala ya insha ya maelezo, tarakilishi/vipakatalishi vyenye teknolojia saidizi, vifaa vya breli,</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
13.4 Sarufi	13.4.1 Ukanushaji kwa Kuzingatia Nyakati (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana ya ukanushaji, b) kutambua nyakati katika matini, c) kutambua ukanushaji kwa kuzingatia wakati uliopita, uliopo na ujao katika matini, d) kutumia ipasavyo hali ya ukanushaji wa wakati uliopita, uliopo na ujao katika matini, e) kuchangamkia kukanusha sentensi katika wakati uliopita, uliopo na ujao ili kukuza mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aeleze maana ya ukanushaji akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona elekezwe kutambua nyakati tatu tofauti (<i>uliopita, uliopo, ujao</i>) kutoka kwenye chati, mti maneno, vitabu zilizo na fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza au vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua nyakati tatu tofauti (ulioipita, uliopo, ujao) kutoka kwenye orodha ya maneno, vitabu viilivyo na maandishi ya breli au vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi akiwa peke yake, wawili wawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutambua ukanushaji wa sentensi katika wakati uliopita, uliopo na ujao akiwa na wenzake katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi kwa kutumia nyakati hizo na kujadiliana na wenzake wakiwa wawili wawili au katika kikundi. 	Unakanusha vipi sentensi kwa kuzingatia nyakati?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi zinazoonyesha ukanushaji katika wakati uliopita, uliopo na ujao kuhusu suala lengwa kisha awatumie wenzake kupitia vifaa vya kidijitali <i>vyenye teknolojia saidizi</i>. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki kikamilifu katika kazi za kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi katika kutambua ukanushaji kwa kuzingatia nyakati. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuonyesha ukanushaji wa nyakati. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kutambua ukanushaji wa nyakati na kuutungia sentensi sahihi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <p>Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anapotunga sentensi kuhusu suala lengwa.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia ukanushaji. ● Social Studies: masomo haya pia yanashughulikia utatuzi wa mizozo. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:</p> <p>Tarakilishi/vipakatalishi yenye teknolojia saidizi, rununu yenye teknolojia saidizi, kapu maneno, mti maneno, kadi maneno, orodha maneno, chati</p>				

14.0 MATUMIZI YA PESA

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Maswali Dadaisi Yanayopendekezwa
14.1 Kusikiliza na Kuzungumza	14.1.1 Lugha katika Nyimbo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua vipengele vya lugha vinavyotumika katika nyimbo, b) kufafanua umuhimu wa vipengele vya lugha vinavyotumika katika nyimbo teule, c) kuonea fahari uchanganuzi wa lugha katika nyimbo kama utungo wa fasihi simulizi.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua vipengele vya lugha (<i>k.v. urudiaji, nahau, methali na maneno yasiyokuwa na maana</i>) kwa kusikiliza nyimbo kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu, kwenye maandishi yenye hati zinazofaa na rangi zisizotatiza (<i>k.v. vitabu na chati</i>) au vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi, akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua vipengele vya lugha (<i>k.v. urudiaji, nahau, methali na maneno yasiyokuwa na maana</i>) kwa kusikiliza nyimbo kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu, kwenye maandishi ya breli (<i>k.v. vitabu na kadi za breli</i>) au vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi, akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili umuhimu wa vipengele vya lugha vilivyotumika katika nyimbo walizosisikiliza akiwa na wenzake. ● Mwanafunzi aelekezwe kutunga wimbo unaohusiana na suala lengwa akizingatia vipengele vya lugha katika nyimbo akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nyimbo hutumiwa vipi vipengele vya lugha? 2. Kwa nini ni muhimu kutumia vipengele mbalimbali vya lugha katika wimbo?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi ashirikiane na mzazi au mlezi wake kusikiliza na kutambua vipengele vya lugha katika nyimbo. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapotambua vipengele vya lugha katika nyimbo wakiwa na wenzake katika kikundi. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi katika kusikiliza nyimbo. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga wimbo na kuzingatia vipengele vya lugha. ● Kujiamini: mwanafunzi anapojadili na wenzake katika kikundi vipengele vya lugha katika nyimbo kwa njia wazi. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhirikiana na mzazi au mlezi wake kusikiliza nyimbo na kutambua vipengele vya lugha vilivyotumika. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapotunga nyimbo kuhusu suala lengwa. ● Uwekaji wa malengo ya kifedha: mwanafunzi anaposikiliza nyimbo kutoka kwa mwalimu na kutunga nyimbo kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English Kenya sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia tungo za fasihi simulizi. ● Business Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya pesa. ● Creative Arts: somo hili pia linashughulikia nyimbo. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:</p> <p>Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu), mti maneno, kapu maneno, vitabu mbalimbali vyenye fonti zinazofaa na vitabu vya breli.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
14.2 Kusoma	<p>14.2.1 Ufahamu wa Kifungu cha Mjadala</p> <p>(Vipindi 2)</p>	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kudondoa habari mahususi katika kifungu cha mjadala, kutambua msamiati mpya katika kifungu cha mjadala, kuandika habari za kifungu cha mjadala kwa ufupi, kuchambua mitazamo katika kifungu cha mjadala, kuridhia kusoma kwa ufahamu ili kukuza uelewa wa habari. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aelekezwe kudondoa habari mahususi (<i>k.v. nani, nini, wapi, lini</i>) katika kifungu cha mjadala cha ufahamu akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua msamiati mpya (<i>k.v. maneno na nahau</i>) kuhusu suala lengwa katika kifungu cha mjadala chenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza na kuuzeleza kwa kutumia kamusi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua msamiati mpya (<i>k.v. maneno na nahau</i>) kuhusu suala lengwa katika kifungu cha mjadala chenye maandishi ya breli na kuuzeleza kwa kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kuandika habari za kifungu cha ufahamu kwa ufupi akiwa peke yake au kwa kushirikiana na wenzake. Mwanafunzi aelekezwe kuchambua mitazamo iliyo katika kifungu cha ufahamu cha mjadala (<i>k.v. tofauti na mifanano iliyopo</i>) akiwa peke yake au na wenzake. 	<p>Unatambua vipi msamiati mpya katika kifungu?</p>

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi awawasilishie wenzake kazi yake ili wamtotee maoni. ● Mwanafunzi aelekezwe kuitathmini kazi ya wenzake kwa upendo. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona amsomee mzazi au mlezi kifungu cha ufahamu na kujibu maswali. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapowasilisha kazi yake ya ufahamu kwa wenzake. ● Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kukamilisha kikamilifu kazi yake ya ufahamu. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za ujifunzaji. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapotathmini kazi ya wenzake kwa upendo. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Matumizi ya pesa: mwanafunzi anaposoma kifungu cha ufahamu kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English na Kenya SignLanguages: masomo haya pia hushughulikia stadi ya kusoma. ● Business Studies: somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya pesa. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:</p> <p>Tarakilishi/vipakatalishi yenye teknolojia saidizi, kinasasauti, rununu yenye teknolojia saidizi, na kamusi mbalimbali yenye fonti inayofaa</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
14.3 Kuandika	14.3.1 Insha ya Maelekezo (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua aina za insha za maelekezo, b) kueleza sifa za insha ya maelekezo, c) kuandaa mpangilio wa hatua za insha ya maelekezo, d) kuandika insha ya maelekezo akizingatia vipengele muhimu vya insha ya maelekezo, e) kufurahia kutoa maelekezo ifaavyo katika maisha ya kila siku akizingatia anwani na mpangilio ufaao wa hatua. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kubainisha sifa za insha ya maelekezo kwa kuzingatia vielelezo vya insha kwenye matini za kimaandishi au za kidijitali (<i>k.v. usahihi wa habari, mpangilio wa maelezo wenye mantiki, lugha sahili na maelezo yanayotoka upande mmoja</i>). ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili na wenzake aina za insha za maelekezo. ● Mwanafunzi aelekezwe kushiriki katika kikundi kujadili mpangilio ufaao wa hatua za kuelekeza. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandaa mpangilio wa hatua za insha ya maelekezo. ● Mwanafunzi aelekezwe kuandika insha ya maelekezo akizingatia anwani na mpangilio mwafaka wa hatua huku akitumia vipengele vya lugha vinavyotumiwa kuelekeza ili kumjengea msomaji taswira kamili ya anachoelekezwa kufanya. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kuzingatia alama ya italiki, herufi kubwa na sheria za matumizi ya mikato katikati na mwisho wa neno anapoandika katika breli. ● Mwanafunzi aelekezwe kuwasomea wenzake insha aliyoandika darasani au awasambazie kwenye vifaa vya kidijitali ili waitolee maoni. ● Mwanafunzi kushirikiana na wenzake kusahihisha insha ya maelekezo aliyoandika kwa kuzingatia anwani na mpangilio ufaao wa hatua. 	Kwa nini ni muhimu kuzingatia vipengele vya insha ya maelekezo?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na wenzake katika kujadili kuhusu anwani na hatua katika kielelezo cha insha ya maelekezo waliyosoma.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kusambaza insha.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoteua lugha mwafaka na kufaulu kutoa maelezo bayana ya anachoelekeza.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapowasomea wenzake insha aliyoandika ili waitolee maoni.
- Kujiamini: mwanafunzi anapofaulu kuwasomea wenzake insha hadharani.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Elimu ya kifedha: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kusahihisha insha ya maelezo na wenzake na kujifunza ukakamavu, stahamala na kujiamini.
- Ukadiriaji wa matumizi ya pesa: mwanafunzi anapoandika insha ya maelekezo kuhusu suala kuu.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: Masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa insha za maelekezo.
- Business Studies: Somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya pesa.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Tarakilishi/vipakatalishi vyenye teknolojia saidizi, nakala ya barua rasmi, kielelezo cha insha ya maelekezo na nakala ya insha ya maelekezo.

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lilizopendekezwa
14.4 Sarufi	14.4.1 Ukubwa wa Nomino (Vipindi 2)	<p>Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze:</p> <ol style="list-style-type: none"> kutambua nomino katika hali ya ukubwa katika matini, kutambua viambishi vya ukubwa katika nomino, kutumia nomino katika hali ya ukubwa ipasavyo, kuchangamkia kutumia nomino katika hali ya ukubwa katika sentensi. 	<ul style="list-style-type: none"> Mwanafunzi aliyepungufu wa kuona aelekezwe kutambua nomino katika hali ya ukubwa (<i>k.v. jitu, joka, jijiji, jikapu, goma, jisu na jishamba</i>) kwenye orodha ya nomino, chati, kadi maneno, kapu maneno, sentensi, vifungu vya maneno zilizo na fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza au tarakilishi <i>yenye teknolojia saidizi</i> akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua nomino katika hali ya ukubwa (<i>k.v. jitu, joka, jijiji, jikapu, goma, jisu na jishamba</i>) kwenye orodha ya nomino, sentensi, vifungu vya maneno zilizo na maandishi ya breli au tarakilishi <i>yenye teknolojia saidizi</i> akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kutambua viambishi vya ukubwa katika maneno akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kuandika majina ya vifaa vya darasa katika ukubwa (<i>k.v. jidawati na jitabu</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kuambatanisha nomino za hali ya wastani na za hali ya ukubwa kwa usahihi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kubadilisha nomino za hali ya wastani ziwe katika hali ya ukubwa akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi aelekezwe kutunga sentensi akitumia nomino katika hali ya ukubwa kuhusu suala lengwa na kuziwasilisha darasani ili wenzake wazitathmini. 	UtatUmia vipi nomino katika hali ya ukubwa?

			<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi amtajie mzazi au mlezi majina ya vifaa vya nyumbani katika ukubwa (<i>k.v. jimeza, jijiko na jisahani</i>) na kutunga sentensi. 	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki na kuchangia katika kazi za kikundi kikamilifu. ● Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi katika kutambua nomino katika hali ya ukubwa. ● Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahihi kuhusu suala lengwa akitumia nomino katika hali ya ukubwa. ● Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapomtajia mzazi au mlezi wake nomino katika hali ya ukubwa katika mazingira ya nyumbani. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. ● Upendo: mwanafunzi anapowapa wenzake nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. ● Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. ● Umoja: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi anajifunza ukakamavu, stahamala na kujiamini. ● Elimu ya kifedha: mwanafunzi anapotunga sentensi mbalimbali kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● English na Kenya Sign Languages: Masomo haya pia yanashughulikia nomino. ● Business Studies: Somo hili pia linashughulikia ujuzi wa matumizi ya pesa. 				
<p>Mapendekezo ya Nyanzo za Ujifunzaji:</p> <p>Tarakilishi/vipakatalishi yenye teknolojia saidizi, rununu yenye teknolojia saidizi, kapu maneno, mti maneno, kadi maneno, orodha ya nomino, orodha ya sentensi, chati na vifaa halisi.</p>				

15.0 MAADILI YA MTU BINAFSI

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
15.1 Kusikiliza na Kuzungumza	15.1.1 Kusikiliza Habari na Kujibu (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kutambua masuala katika matini aliyosikiliza, b) kutambua msamiati wa suala lengwa katika matini aliyosikiliza, c) kutabiri yatakayotokea katika matini kutokana na vidokezo alivyosikia katika habari, d) kueleza maana za msamiati wa suala lengwa kama ulivyotumiwa katika matini aliyosikiliza, e) kuchangamkia kushiriki katika kusikiliza kwa ufahamu ili kukuza stadi ya kusikiliza.	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutambua masuala yanayoshughulikiwa katika matini yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza kuhusu suala lengwa alilolisikiliza akiwa peke yake au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutambua masuala yanayoshughulikiwa katika matini yenye maandishi ya breli kuhusu suala lengwa alilolisikiliza akiwa peke yake au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kutambua msamiati wa suala lengwa uliotumiwa katika matini alizosikiliza kutoka kwenye kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi, kutoka kwa mwalimu au mgeni mwalikwa akiwa peke yake au katika kikundi. • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kutabiri kitakachotokea au atakachofanya mhusika kutoka kwenye matini yenye fonti inayofaa na rangi isiyotatiza aliyosikiliza kwa kuzingatia 	Kwa nini ni muhimu kutambua msamiati wa suala lengwa katika matini uliyosikiliza?

			<p>vidokezo (<i>k.v. anwani na picha</i>) anavyopatana navyo katika usikilizaji akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aelekezwe kutabiri kitakachotokea au atakachofanya mhusika kutoka kwenye matini yenye maandishi ya breli aliyosikiliza kwa kuzingatia vidokezo (<i>k.v. anwani na maelezo ya picha</i>) anavyopatana navyo katika usikilizaji akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kueleza maana za msamiati wa suala lengwa kama ulivyotumiwa katika matini aliyosikiliza akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza matini kuhusu suala lengwa kutoka kwa mwalimu au mgeni mwalikwa akiwa na wenzake katika kikundi na kufasiri wazo kuu katika habari hiyo. • Mwanafunzi aelekezwe kusikiliza habari kwenye vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (<i>k.v. kinasasauti</i>) kuhusu suala lengwa akiwa katika kikundi na kutaja masuala yanayoshughulikiwa. • Mwanafunzi ashirikiane na mzazi au mlezi kutafiti kwenye tovuti salama kuhusu maadili ya mtu 	
--	--	--	--	--

			binafsi na kutambua suala kuu au masuala makuu katika <i>matini inayofaa</i> .	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kikundi na kuchangia kutambua na kueleza maana za msamiati wa suala lengwa katika matini aliyosikiliza. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kusikilizia habari na kujibu kulingana na maagizo. • Kujiamini: mwanafunzi anaposikiliza matini ipasavyo na anapochangia katika shughuli za kikundi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposhiriki shughuli ya kusikiliza kwa ufahamu na mzazi au mlezi wake na kujifunza maaarifa ya kuwasilisha habari kuhusu maadili ya mtu binafsi. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika shughuli za kikundi; pia anapoheshimu zamu ya wenzake katika mazungumzo. • Upendo: mwanafunzi anapowasikiliza wasemaji kwa makini. Pia anapowapa wanafunzi wenzake zamu ya kuzungumza. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapotunza vifaa vya kidijitali anavyotumia katika mazungumzo. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko: Maadili ya mtu binafsi: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kusikiliza na kujibu mazungumzo kuhusu suala lengwa.</p>				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia kusikiliza kwa ufahamu. • Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: Mgeni mwalikwa, vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video), vitabu mbalimbali vyenye fonti zinazofaa na vitabu vya breli.</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
15.2 Kusoma	15.2.1 Ufupisho (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza kwa usahihi ujumbe wa aya za matini kwa sentensi mojamoya, b) kueleza kwa usahihi ujumbe wa aya zote za matini kwa aya moja, c) kuandika ufupisho unaozingatia mtazamo wa matini ya kufupishwa, d) kufurahia kufupisha ujumbe kwa usahihi katika miktadha mbalimbali.	<ul style="list-style-type: none"> ● Mwanafunzi aelekezwe kueleza kwa usahihi ujumbe katika kila aya kwa kutumia sentensi mojamoya akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kueleza kwa usahihi ujumbe wa aya zote za matini zenye fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza kwa aya moja akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. Mwanafunzi asiyeona aeleze kwa usahihi ujumbe wa aya zote za matini zenye maandishi ya breli kwa aya moja akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. ● Mwanafunzi aelekezwe kujadili katika kikundi kuhusu jinsi ya kuandika ufupisho wa matini. ● Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona amsomee mzazi au mlezi kifungu kutoka mtandaoni kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au vitabuni vyenye fonti zinazofaa na rangi zisizotatiza na kuandika ufupisho huku akitambua ujumbe wa aya za matini inayofaa. Mwanafunzi asiyeona amsomee mzazi au mlezi kifungu kutoka mtandaoni 	Kwa nini ni muhimu kueleza kwa usahihi ujumbe wa aya?

			kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi au vitabuni vyenye maandishi ya breli na kuandika ufupisho huku akitambua ujumbe wa aya za matini inayofaa.	
<p>Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anapojadiliana na wenzake kuhusu ufupisho wa matini. • Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi kusoma kifungu. • Kujiamini: mwanafunzi anapofanya ufupisho wa matini yenye hati inayofaa au maandisi ya breli katika kikundi. • Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anaposoma kifungu kutoka mtandaoni na kukifupisha. 				
<p>Maadili:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi. • Upendo: mwanafunzi anapopewa nafasi ya kushiriki katika shughuli za ujifunzaji darasani na katika kikundi. • Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi. • Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi. 				
<p>Masuala Mtambuko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kutambua na kufupisha kifungu. • Maadili ya mtu binafsi: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kusoma na kufupisha kifungu kuhusu suala lengwa. 				
<p>Uhusiano na Masomo Mengine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • English na Kenya Sign Languages: somo hili pia hushughulikia dhana ya ufupisho. • Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii. 				
<p>Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji: Tarakilishi/vipakatalishi yenye teknolojia saidizi, rununu yenye teknolojia saidizi, vifaa vya breli</p>				

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
15.3 Kuandika	15.3.1 Kuandika Kidijitali Barua pepe (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: <ol style="list-style-type: none"> a) kutambua ujumbe unaoafiki baruapepe kwa rafiki, b) kutambua vipengele vya kimuundo vya baruapepe kwa rafiki, c) kutumia lugha inayofaa katika uandishi wa baruapepe kwa rafiki, d) kuandika baruapepe kwa rafiki kwa kuzingatia ujumbe, lugha na muundo ufaao, e) kujenga mazoea ya kuwasiliana kwa kuandika baruapepe kwa rafiki. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aelekezwe kutambua ujumbe unaoafiki baruapepe kwa rafiki kwa kujadiliana na mwenzake. • Mwanafunzi aelekezwe kujadili vipengele vya kimuundo vya baruapepe kwa rafiki akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kushiriki katika kujadili na wenzake kuhusu lugha inayofaa katika uandishi wa baruapepe kwa rafiki. • Mwanafunzi aelekezwe kuandika baruapepe kwa rafiki kwenye tarakilishi yenye teknolojia saidizi na kumsambazia mwenzake kupitia mtandao kutumia kifaa cha kidijitali chenye teknolojia saidizi ili aitolee maoni. • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aelekezwe kumwandikia mwalimu wake baruapepe na kuisoma na rafiki ili aitathmini. Mwanafunzi asiyeona amwandikie mwalimu wake baruapepe akizingatia matumizi ya mkato katikati na mwisho wa neno na kuisoma na rafiki ili aitathmini. 	Unatambua vipi vipengele vya kimuundo vya baruapepe?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kujadili ujumbe, lugha na muundo wa baruapepe kwa rafiki.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotumia tarakilishi yenye teknolojia saidizi kuandika baruapepe kwa rafiki na kuisambaza mtandaoni.
- Ubunifu: mwanafunzi anapoandika baruapepe kwa rafiki.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapoandika baruapepe kwa rafiki kwenye tarakilishi na kumsambazia mwalimu.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kikundi kujadili ujumbe, lugha na muundo wa baruapepe kwa rafiki.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia uandishi wa kiuamilifu.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi, nakala ya baruapepe, vifaa vya breli

Mada	Mada Ndogo	Matokeo Maalum ya Ujifunzaji Yanayotarajiwa	Shughuli za Ujifunzaji Zilizopendekezwa	Swali Dadisi Lililopendekezwa
15.4 Sarufi	15.4.1 Usemi Halisi na Usemi wa Taarifa (Vipindi 2)	Kufikia mwisho wa Mada Ndogo, mwanafunzi aweze: a) kueleza maana za usemi halisi na usemi wa taarifa, b) kutambua kanuni za kubadilisha usemi halisi kuwa usemi wa taarifa, c) kutumia usemi halisi na usemi wa taarifa ifaavyo, d) kuchangamkia matumizi ya usemi halisi na usemi wa taarifa katika mawasiliano.	<ul style="list-style-type: none"> • Mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona aeleze maana za usemi halisi na usemi wa taarifa akiwa peke yake au wawiliwawili. • Mwanafunzi aelekezwe kutambua kanuni za kimsingi za kubadilisha usemi halisi kuwa usemi wa taarifa (<i>k.v. leo kuwa siku hiyo, kwetu kuwa kwao, hapa kuwa hapo na kiambishi 'ta' cha wakati kuwa 'nge'</i>) akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi aelekezwe kuwatungia wenzake katika kikundi sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa akizingatia suala lengwa. • Mwanafunzi amsomee mwenzake sentensi sahili alizoitunga za usemi halisi na usemi wa taarifa. • Mwanafunzi aelekezwe kubadilisha sentensi sahili kutoka usemi halisi hadi usemi wa taarifa na usemi wa taarifa hadi usemi halisi akiwa peke yake, wawiliwawili au katika kikundi. • Mwanafunzi kushirikiana na wenzake kutunga na kutathmini sentensi sahihi za usemi halisi na usemi wa taarifa. 	Unatumia vipi usemi halisi na usemi wa taarifa kwa njia inayofaa?

Umilisi wa Kimsingi Unaokuzwa:

- Mawasiliano na ushirikiano: mwanafunzi anaposhiriki katika kazi za kikundi na kujadili usemi halisi na wa taarifa.
- Ujuzi wa kidijitali: mwanafunzi anapotambua sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa kwenye matini ya kidijitali.
- Kujiamini: mwanafunzi anapomsomea mwenzake sentensi sahili alizotunga za usemi halisi na usemi wa taarifa.
- Ubunifu: mwanafunzi anapotunga sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa.
- Hamu ya ujifunzaji: mwanafunzi anapotunga na kutathmini sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa na wenzake.

Maadili:

- Heshima: mwanafunzi anapoheshimu maoni ya wenzake katika kazi ya kikundi.
- Uwajibikaji: mwanafunzi anapojitolea kuchukua nafasi mbalimbali katika shughuli za kikundi.
- Umoja: mwanafunzi anaposhiriki katika shughuli za kikundi.

Masuala Mtambuko:

- Mshikamano wa kijamii: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake katika kutambua sentensi sahili za usemi halisi na usemi wa taarifa anakuza ukakamavu, stahamala na kujiamini.
- Maadili ya mtu binafsi: mwanafunzi anaposhirikiana na wenzake kutumia usemi halisi na wa taarifa katika sentensi kuhusu suala lengwa.

Uhusiano na Masomo Mengine:

- English na Kenya Sign Languages: masomo haya pia yanashughulikia dhana ya usemi halisi na usemi wa taarifa.
- Social Studies: somo hili pia linashughulikia masuala ya kijamii.

Mapendekezo ya Nyenzo za Ujifunzaji:

Tarakilishi/vipakatalishi yenye teknolojia saidizi, rununu yenye teknolojia saidizi, orodha ya sentensi, vifaa vya breli

VIGEZO NA VIWANGO VYA KUTATHMINI

STADI YA KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA

Kiwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali Na Matarajio
Kuweza kuwasiliana kwa njia ifaayo <i>(matamshi, kiimbo, kusikika na uakifishaji)</i>	Anawasiliana kwa njia ifaayo kwa kuzingatia vipengele 4 vya kuwasiliana.	Anawasiliana kwa njia ifaayo kwa kuzingatia vipengele 3 vya kuwasiliana.	Anawasiliana kwa njia ifaayo kwa kuzingatia vipengele 2 vya kuwasiliana.	Anawasiliana kwa njia ifaayo kwa kuzingatia kipengele 1 cha kuwasiliana.
Kufasiri habari katika suala lengwa <i>(majibu sahihi, maelezo sahihi na matumizi ya msamiati mwafaka)</i>	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa alilosikiliza kwa kuzingatia vipengele 3 vya kufasiri habari.	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa alilosikiliza kwa kuzingatia vipengele 2 vya kufasiri habari.	Anatoa maelezo sahihi kuhusu suala lengwa alilosikiliza kwa kuzingatia kipengele 1 cha kufasiri habari.	Anatoa maelezo kuhusu suala lengwa alilosikiliza kwa kuzingatia kipengele 1 cha kufasiri habari.
Kutumia msamiati na istilahi za suala lengwa <i>(msamiati wa heshima, adabu, maamkuzi, maagano visawe, methali, tashbihi)</i>	Anatumia msamiati na istilahi 7 mwafaka kujieleza kulingana na muktadha/suala lengwa.	Anatumia msamiati na istilahi kati ya 4-6 mwafaka kulingana na muktadha/suala lengwa.	Anatumia msamiati na istilahi kati ya 2-3 mwafaka kujieleza kulingana na muktadha/suala lengwa.	Anatumia msamiati na istilahi 1 mwafaka kujieleza kulingana na muktadha/suala lengwa.

<p>Kutumia ishara za mwili ipasavyo (<i>jinsi anavyoketi/kusimama, ishara uso, kumtazama mwalimu, ukakamavu</i>)(<i>mwanafunzi aliye na upungufu wa kuona</i>)</p>	<p>Anatumia ishara 4 za uso na mwili ipasavyo kama vile kuketi, kutazama mwalimu, kuonyesha ukakamavu na kuinua mkono wakati wa kujibu swali.</p>	<p>Anatumia ishara 3 za uso na mwili ipasavyo kama vile kuketi, kutazama mwalimu na kuonyesha ukakamavu.</p>	<p>Anatumia ishara 2 za uso na mwili ipasavyo kama vile kuketi na kutazama mwalimu.</p>	<p>Anatumia ishara 1 ya uso na mwili ipasavyo. kama vile kumtazama mwalimu pekee</p>
<p>Kutumia ishara za mwili ipasavyo (<i>jinsi anavyoketi/kusimama, ishara uso, kumsikiliza mwalimu kwa makini, ukakamavu</i>)(<i>mwanafunzi asiyeona</i>)</p>	<p>Anatumia ishara 4 za uso na mwili ipasavyo kama vile kuketi, kusikiliza mwalimu kwa makini, kuonyesha ukakamavu na kuinua mkono wakati wa kujibu swali.</p>	<p>Anatumia ishara 3 za uso na mwili ipasavyo kama vile kuketi, kusikiliza mwalimu kwa makini na kuonyesha ukakamavu.</p>	<p>Anatumia ishara 2 za uso na mwili ipasavyo kama vile kuketi na kusikiliza mwalimu kwa makini</p>	<p>Anatumia ishara 1 ya uso na mwili ipasavyo. kama vile kusikiliza mwalimu kwa makini.</p>
<p>Kuwasilisha utanzu lengwa wa fasihi simulizi (<i>nyimbo, mazungumzo n.k</i>)</p>	<p>Anawasilisha utanzu lengwa wa fasihi simulizi kwa kwa kuzingatia sifa 6 zinazoubainisha utanzu.</p>	<p>Anawasilisha utanzu lengwa wa fasihi simulizi kwa utendeti kwa kuzingatia sifa kati ya 4-5 zinazobainisha utanzu.</p>	<p>Anawasilisha utanzu lengwa wa fasihi simulizi kwa utendeti kwa kuzingatia sifa kati ya 2-3 zinazoubainisha utanzu.</p>	<p>Anawasilisha utanzu lengwa wa fasihi simulizi kwa utendeti kwa kuzingatia sifa 1 inayoubainisha utanzu.</p>

STADI YA KUSOMA				
Viwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali Na Matarajio
Kuweza kufahamu suala lengwa (<i>majibu sahihi, matumizi ya msamiati mwafaka</i>)	Anatoa majibu sahihi kwa maswali 4 aliyoulizwa akizingatia muktadha.	Anatoa majibu sahihi kwa maswali 3 aliyoulizwa akizingatia muktadha.	Anatoa majibu sahihi kwa maswali 2 aliyoulizwa akizingatia muktadha.	Anatoa majibu 1 sahihi kwa maswali aliyoulizwa akizingatia muktadha.
Kuweza kuusoma kwa kuzingatia vipengele vya uhakiki wa fasihi kwa ufasaha. (<i>Maudhui, dhamira, wahusika, ploti, wahusika n.k</i>)	Anasoma kwa kuzingatia vipengele 5 vya uhakiki wa fasihi kwa ufasaha na urahisi.	Anasoma kwa kuzingatia vipengele 4 vya uhakiki wa fasihi kwa ufasaha.	Anasoma kwa kuzingatia baadhi ya vipengele kati ya 2-3 vya uhakiki wa fasihi.	Anajaribu kusoma kwa kuzingatia baadhi ya kipengele 1 cha uhakiki wa fasihi.
Kuweza kufupisha ujumbe kwenye matini aliyoisoma	Anafupisha ujumbe kwenye matini aliyoisoma kwa hoja 7 kuu.	Anafupisha ujumbe kwenye matini aliyoisoma kwa hoja kati ya 5-6 kuu.	Anafupisha ujumbe kwenye matini aliyoisoma kwa hoja kati ya 3-4 kuu.	Anafupisha ujumbe kwenye matini aliyoisoma kwa hoja 1-2 kuu.
Kasi ya usomaji (<i>Idadi ya maneno yanayosomwa kwa usahihi kwa muda wa dakika moja</i>)	Anasoma kwa urahisi na mfululizo wakati wote. Anatumia vituo/ alama za uakifishaji mahali panapofaa wakati wote anaposoma kifungu kuanzia mwanzo hadi mwisho. Anasoma kwa	Anasoma kwa urahisi na mfululizo. Anatumia vituo/ alama za uakifishaji mahali panapofaa katika kiasi kikubwa cha muda wa kusoma. Anasoma kwa usahihi maneno 50-74	Anasoma kwa kutatizika. Hazingatii kikamilifu vipumuo na vikomo mwishoni mwa sentensi. Anasoma kwa usahihi kati ya maneno 20-49 kwa muda wa dakika moja	Anasoma kwa kutatizika na kurudiarudia maneno mengi na anarudi nyuma kuanza upya. Anachosoma hakiwezi kufuatilika. Anasoma kwa usahihi kati ya

	usahihi zaidi ya maneno 75 kwa muda wa dakika moja.	kwa muda wa dakika moja.		maneno 1-19 kwa muda wa dakika moja.
--	--	--------------------------	--	---

STADI YA KUANDIKA

Kiwango Vigezo	Kuzidisha matarajio	Kufikia matarajio	Kukaribia matarajio	Mbali na matarajio
Kuweza kuandika insha kwa kuzingatia alama za uakifishaji	Anaandika insha kwa kuzingatia alama 7-8 za uakifishaji na ufundi wa uandishi.	Anaandika insha kwa kuzingatia alama 5-6 za uakifishaji na ufundi wa uandishi.	Anaandika insha kwa kuzingatia alama 3-4 za uakifishaji na ufundi wa uandishi.	Anaandika insha kwa kuzingatia alama 1-2 za uakifishaji.
Kuweza kuandika insha kwa kuzingatia mada lengwa au hata dhana zilizowasilishwa kwenye picha au maelezo ya picha.	Anaandika insha kwa ubunifu na lugha komavu kwa kuzingatia mada aliyopewa.	Anaandika insha kwa ubunifu kwa kuzingatia mada aliyopewa.	Anaandika insha kwa kuzingatia mada aliyopewa.	Anaandika insha kwa bila kuzingatia mada aliyopewa

<p>Kuweza kuandika kwa hati nzuri</p>	<p>Ana mwandiko nadhifu unaosomeka kwa urahisi.</p> <p>Anatenganisha herufi zote ipasavyo kwenye mistari.</p> <p>Anaacha nafasi inayofaa baina ya maneno kutoka mwanzo hadi mwisho wa insha.</p>	<p>Ana mwandiko nadhifu unaosomeka kwa urahisi.</p> <p>Anatenganisha herufi nyingi ipasavyo.</p> <p>Anaacha nafasi inayofaa baina ya maneno.</p>	<p>Ana mwandiko usio nadhifu lakini unasomeka.</p> <p>Anatenganisha baadhi ya herufi ipasavyo.</p> <p>Anaacha nafasi zisizolingana baina ya maneno.</p>	<p>Ana mwandiko usiosomeka kwa urahisi.</p> <p>Hatenganishi herufi nyingi ipasavyo.</p> <p>Anaacha nafasi nyingi zisizolingana baina ya maneno.</p>
<p>Kuweza kutumia msamiati anuwai unaolingana na mada anayoiandikia insha.</p>	<p>Anatumia misamiati 4 anuwai unaolingana na mada anayoiandikia insha.</p>	<p>Anatumia misamiati 3 anuwai unaolingana na mada anayoiandikia insha.</p>	<p>Anatumia misamiati 2 anuwai unaolingana na mada anayoiandikia insha.</p>	<p>Anatumia msamiati 1 anuwai unaolingana na mada anayoiandikia insha.</p>
<p>Kuweza kuzingatia muundo na mtindo wa insha lengwa.</p>	<p>Anaandika kwa kuzingatia muundo na mtindo wa insha 3 na kuziandika kwa ubunifu mkuu.</p>	<p>Anaandika kwa kuzingatia muundo na mtindo wa insha 3.</p>	<p>Anaandika kwa kuzingatia muundo na mtindo wa insha 2.</p>	<p>Anaandika kwa kuzingatia muundo na mtindo wa insha 1.</p>

MWONGOZO WA KUTATHMINIA SARUFI

Kiwango Vigezo	Kuzidisha Matarajio	Kufikia Matarajio	Kukaribia Matarajio	Mbali Na Matarajio
Kuweza kutambua aina za maneno katika lugha ya Kiswahili	Anatambua aina 8 za maneno katika matini alizopewa kulingana na maagizo.	Anatambua aina za maneno kati ya 6-7 katika matini alizopewa kulingana na maagizo.	Anatambua aina za maneno kati ya 4-5 katika matini alizopewa kulingana na maagizo.	Anatambua aina za maneno kati ya 1-3 katika matini alizopewa kulingana na maagizo.
Kuweza kubainisha ngeli za nomino	Anabainisha ngeli 7 za nomino alizopewa kwa usahihi.	Anabainisha ngeli 5-6 za nomino alizopewa kwa usahihi.	Anabainisha ngeli za nomino kati ya 3-4 alizopewa kwa usahihi.	Anabainisha ngeli za nomino kati ya 1-2 alizopewa kwa usahihi.
Kuweza kutunga sentensi za aina mbalimbali kwa kuzingatia upatanisho ufaao wa kisarufi	Anatunga sentensi 3 sahihi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufaao kwa maelezo.	Anatunga sentensi 3 sahihi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufaao.	Anatunga sentensi 2 sahihi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufaao.	Anatunga sentensi 1 sahihi kwa kuzingatia upatanisho wa kisarufi ufaao
Kunyambua vitenzi vya Kiswahili ipasavyo	Ananyambua vitenzi 4 katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa.	Ananyambua vitenzi 3 katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa.	Ananyambua vitenzi 2 katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa.	Ananyambua kitenzi 1 katika sentensi au matini kwa kuzingatia kauli aliyopewa.
Kuweza kuzingatia kanuni za lugha kwa usahihi (<i>uakifishaji, ukanushaji, umoja, wingi, udogo, ukubwa n.k</i>)	Anazingatia kanuni 6 za lugha ipasavyo katika matini utendeti.	Anazingatia kanuni 4-5 za lugha ipasavyo katika matini.	Anazingatia kanuni 2-3 za lugha ipasavyo katika matini.	Anazingatia kanuni 1 ya lugha ipasavyo katika matini.

KIAMBATISHO 1:

MWONGOZO WA MIRADI YA SHUGHULI YA HUDUMA YA KIJAMII INAYOCHANGIA UJIFUNZAJI KATIKA GREDI YA SABA

UTANGULIZI

Shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji (CSL) ni mkakati wa kujifunza kwa vitendo ambao unaunganisha ujifunzaji darasani na huduma kwa jamii ili kuwezesha wanafunzi kufikiri, kupata uzoefu, na kujifunza kutoka kwa jamii. Shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji ni mmojawapo wa mada katika Somo la Kijamii. Mwalimu wa Somo la Kijamii atatarajiwa kuratibu walimu kutoka masomo mengine ili kutekeleza shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji ya darasani. Wanafunzi watatarajiwa kutumia maarifa, ujuzi, mitazamo, na maadili kutoka masomo mengine ili kutekeleza shughuli ya huduma ya kijamii iliyounganishwa. Wanafunzi watashiriki katika mradi mmoja wa pamoja wa darasa wa CSL wakifuata hatua sita kama ifuatavyo:

Hatua	Maelezo
Hatua ya 1	Utambuzi wa Tatizo Wanafunzi wanachunguza jamii yao ili kuelewa changamoto zinazokabiliwa na athari zake kwa wanajamii.
Hatua 2	Kubuni Suluhisho
Hatua 3	Wanafunzi huaandaa njia ya kushughulikia changamoto iliyotambuliwa.
Hatua 4	Mpango wa Mradi Wanafunzi wanagawana majukumu, kutengeneza orodha ya shughuli zitakazofanywa, kuandaa rasilimali zinazohitajika kwa ajili ya kutekeleza mradi, na kuweka ratiba za utekelezaji.

Hatua 5	Utekelezaji Wanafunzi wanatekeleza mradi na kuweka idhibati wa kazi iliyofanywa.
Hatua 3	Kuonyesha Mradi na Kuandika Ripoti Maonyesho ni pamoja na kuonyesha vitu vya mradi wa wanafunzi kwa jamii na kutafakari kuhusu maoni wanayopokea. Wanafunzi wanandika ripoti inayoelezea shughuli za mradi wao na mafunzo waliyopata kutokana na maoni waliyopewa.
Hatua 6	Tafakuri Wanafunzi wanapitia kazi yote ya mradi kujifunza kutokana na changamoto walizokubana nazo. Wanahusisha kazi ya mradi na dhana za masomo, wakiangazia jinsi dhana hizo ziliwasaidia kutekeleza mradi pamoja na jinsi mradi ulivyosaidia kuimarisha uelewa wao wa dhana za masomo.

TANBIHI: Hatua hizi zitapangwa kwa muda katika mihula mitatu ya kalenda ya masomo.

Tathmini ya miradi ya shughuli ya huduma ya kijamii inayochangia ujifunzaji (CSL)

Tathmini kwa ajili ya mradi wa CSL uliunganishwa utafanywa kwa njia ya tathmini ya mara kwa mara. Tathmini itazingatia mchakato na matokeo ya mwisho. Hii inajumuisha kutathmini kila hatua ya maendeleo ya mradi wa darasa wa CSL. Itatazama vipengele vitatu, yaani: ujuzi kutoka masomo mbalimbali uliotumika katika kutekeleza mradi, umilisi wa kimsingi uliokuzwa, na maadili yaliyokuzwa.

KIAMBATISHO 2:**MUHTASARI WA MBINU ZA KUTATHMINI, NYENZO ZA KUFUNDISHIA NA MAPENDEKEZO YA SHUGHULI NYINGINE ZILIZORATIBIWA ZA UJIFUNZAJI**

MADA	MAPENDEKEZO YA MBINU ZA KUTATHMINI	MAPENDEKEZO YA NYENZO ZA KUFUNDISHIA	MAPENDEKEZO YA SHUGHULI NYINGINE ZILIZORATIBIWA ZA UJIFUNZAJI
KUSIKILIZA NA KUZUNGUMZA	a) Kumakinikia jinsi mwanafunzi anavyotumia lugha katika mawasiliano b) Kujibu maswali c) Maigizo d) Kutambua k.m. kwenye orodha e) Kuambatanisha maneno na majibu f) Mijadala g) Mazungumzo h) Matumizi ya ishara za mwili k.v. ishara za uso, za mikono na mabega kuimarisha masimulizi yake i) Wanafunzi kufanyiana tathmini	<ul style="list-style-type: none">• Chati/kadi za breli• Michoro na picha/maelezo ya michoro na picha• Mgeni mwalikwa• Vifaa vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi (k.v. tarakilishi/vipakatalishi, kinasasauti, rununu, projekta, video)• Mti maneno/ orodha maneno• Kapu maneno• Vitabu mbalimbali vyenye maandishi ya breli/vyenye fonti zifaazo na rangi zisizotatiza	<ol style="list-style-type: none">1. Kazi ya kikundi2. Vyama vya ushirika shuleni3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali4. Ziara za nyanjani5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali

<p>KUSOMA</p>	<p>a) Kutunga sentensi k.m. kwa kutumia msamiati lengwa b) Kujibu maswali k.m. katika ufahamu c) Kutoa muhtasari wa ufahamu au matini yaliyosomwa d) Kusoma kwa sauti e) Wanafunzi kufanyiana tathmini f) Potfolio g) Shajara</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tarakilishi/vipakatalishi vyenye teknolojia saidizi • Kinasasauti chenye teknolojia saidizi • Rununu yenye teknolojia saidizi • Projekta • Kamusi mbalimbali 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya kikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi
<p>KUANDIKA</p>	<p>a) Kuandika tungo mbalimbali b) Wanafunzi kufanyiana tathmini c) Potfolio d) Shajara e) Mijadala kuhusu vidokezo vya insha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kielelezo cha insha ya masimulizi • Kielelezo cha insha ya maelezo • Kielelezo cha insha ya maelekezo • Nakala ya barua ya kirafiki • Nakala ya barua rasmi • Barua pepe 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya kikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Mijadala inayohusu masuala mtambuko mbalimbali 4. Ziara za nyanjani 5. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi

SARUFI	<ul style="list-style-type: none"> a) Kutambua k.m. kwenye orodha b) Kuambatanisha maneno lengwa c) Kujaza mapengo d) Kutunga sentensi e) Kazi mradi 	<ul style="list-style-type: none"> • Tarakilishi/vipakatalishi • Kinasasauti chenye teknolojia saidizi • Rununu yenye teknolojia saidizi • projekta • Kapu maneno/ orodha maneno • Mti maneno • Kadi maneno/ kadi za breli • Picha za vitu mbalimbali/maelezo ya picha za vitu mbalimbali • Michoro/ maelezo ya picha • Chati/ chati za breli • Nyenzo halisi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kazi ya kikundi 2. Vyama vya ushirika shuleni 3. Ziara za nyanjani 4. Kutagusana na vyombo vya habari na vifaa vingine vya kidijitali vyenye teknolojia saidizi
---------------	---	--	---